

Öksüt Altın Madeni Projesi Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED) Teknik Olmayan Özet

Nisan 2016

Citrus Partners LLP
180 Piccadilly
London W1J 9HF
United Kingdom
www.citrus-partners.com

Öksüt Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş
Turan Güneş Bulv. Hollanda Cad. 3/5
Çankaya/Ankara
Turkey

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
1.1 ÖKSÜT ALTIN MADENİ PROJESİ HAKKINDA	3
1.2 ÖKSÜT ALTIN MADENİ PROJESİ NEREDEDİR?	3
1.3 TAMAMLANAN ÇEVRESEL VE SOSYAL ÇALIŞMALAR NELERDİR?	5
1.4 BU DOKÜMANIN AMACI NEDİR?	7
1.5 BU DOKÜMANI ÖMAŞ İÇİN KİM HAZIRLADI?	7
1.6 ÇSED RAPORUNU NEREDE VE NE ZAMAN GÖREBİLİRİM?	7
1.7 ÇSED HAKKINDA YORUM YAPABİLİR MİYİM?	8
2. PROJENİN AÇIKLAMASI	9
2.1 MADEN SAHASINDA NE KADAR ALTIN REZERVİ BULUNMAKTADIR?	9
2.2 MADEN YATAKLARI NASIL KEŞFEDİLDİ?	9
2.3 PROJEYE AİT MADEN RUHSATI BULUNMAKTA MIDIR?	9
2.4 GEREKLİ OLAN DİĞER İZİNLER NELERDİR?	9
2.5 PROJEDE HANGİ STANDARTLAR UYGULANACAKTIR?	9
2.6 ÖMAŞ VERGİ VE DEVLET HAKKI ÖDEYECEK MIDIR?	9
2.7 ARAZİNİN MEVCUT KULLANIM DURUMU NEDİR?	10
2.8 PROJE İÇİN GEREKLİ SU NEREDEN TEMİN EDİLECEKTİR?	11
2.9 MADEN SAHASINA ULAŞIM NASIL SAĞLANACAKTIR?	11
2.10 MADEN SAHASINA ENERJİ NASIL TEMİN EDİLECEKTİR?	12
2.11 PLANLANAN PROJE TAKVİMİ NEDİR?	13
2.12 MADENDE KAÇ KİŞİ ÇALIŞACAKTIR?	14
2.13 PROJENİN YERLEŞİM PLANI NEDİR?	14
2.14 CEVHER NASIL ÇIKARILACAKTIR?	15
2.15 ALTIN CEVHERDEN NASIL ELDE EDİLECEKTİR?	15
2.16 NEDEN SİYANÜR KULLANILIR?	16
2.17 SİYANÜR GÜVENLİ BİR ŞEKİLDE NASIL TAŞINIR VE KULLANILIR?	16
2.18 ÖMAŞ ULUSLARARASI SİYANÜR YÖNETİMİ KODUNA UYACAK MI?	19
2.19 SAHADA SU KULLANIMI NASIL OLACAKTIR?	19
2.20 MADEN SAHASINDA ATIKLAR NASIL YÖNETİLECEKTİR?	19
2.21 İŞLETME ÖMRÜ TAMAMLANAN MADEN NASIL KAPATILACAKTIR?	19
3. PAYDAŞ KATILIMI	21
3.1 PROJENİN PAYDAŞ KATILIMINA YAKLAŞIMI NASILDIR?	21
3.2 YÖRE HALKI PROJE'DEN NASIL FAYDA SAĞLAYACAKTIR?	21

4. OLASI ETKİLER VE AZALTMA	22
4.1 PROJENİN ANA ETKİLERİ NELERDİR?	22
4.2 ÖMAŞ YEREL İSTİHDAM İÇİN FIRSATLAR YARATACAK MIDIR?	22
4.3 YEREL TEDARİKÇİLER İÇİN HANGİ FIRSATLAR OLUŞTURULACAKTIR?	23
4.4 PROJE ARAZİYİ KULLANANLARIN ARAZİ KULLANIMINI VE GEÇİM KAYNAKLARINI NASIL ETKİLEYECEKTİR?	24
4.5 SU KAYNAKLARI ÜZERİNDE NASIL BİR ETKİ OLACAKTIR?	24
4.6 PROJE HAVA KALİTESİNİ NASIL ETKİLEYECEKTİR?	25
4.7 PROJE NEDENİYLE GÜRÜLTÜ VE TİTREŞİM OLACAK MIDIR?	26
4.8 TOPLUM SAĞLIĞINI VE GÜVENLİĞİNİ ETKİLEYEN BAŞKA NELER OLABİLİR?	26
4.9 KÜLTÜREL MİRAS NASIL KORUNACAKTIR?	27
4.10 BİYOÇEŞİTLİLİK NASIL KORUNACAKTIR?	27
4.11 ENERJİ NAKİL HATTI KUŞLARI ETKİLEYECEK MIDIR?	28
4.12 PROJENİN NASIL BİR GÖRSEL ETKİSİ OLACAKTIR?	28
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM	30
5.1 ÖMAŞ ÇEVRESEL VE SOSYAL TAAHHÜTLERİNİ NASIL YÖNETECEKTİR?	30
5.2 ÖMAŞ KENDİ FAALİYETLERİNİ NASIL DENETLEYECEKTİR?	30
5.3 ÖMAŞ ACIL BİR DURUMDA NELER YAPACAKTIR?	30
5.4 ÖMAŞ ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞINI VE GÜVENLİĞİNİ NASIL KORUYACAKTIR?	30
5.5 ÖMAŞ ÇALIŞANLARININ ADİL MUAMELE GÖRMESİNİ NASIL SAĞLAYACAKTIR?	30
5.6 ÖMAŞ PAYDAŞLAR İLE NASIL İLETİŞİM KURACAKTIR?	31
5.7 PAYDAŞLAR SORULARINI VE ŞİKÂyetLERİNİ ÖMAŞ'A NASIL İLETEBİLİR?	31

Şekillerin Listesi

Şekil 1: Projenin Konumu	4
Şekil 2: Proje Tesislerine Yakın Olan Mahalleler ve Bu Mahallelerin Nüfusları	5
Şekil 3: ÇED İzin Alanı İçindeki Arazi Mülkiyeti Sınıflandırmaları	10
Şekil 4: Ulaşım Yolu ve Su Temini Boru Hattı Güzergahı	12
Şekil 5: Enerji Nakil Hattı Güzergahı	13
Şekil 6: Saha Yerleşim Planı	15
Şekil 7: Basitleştirilmiş Üretim Şeması	16
Şekil 8: CyPlus SLS Sistemine Genel Bakış	17
Şekil 9: CyPlus SLS Konteyneri 20 Ton ISO-tank	18
Şekil 10: CyPlus Çözünme İstasyonu	18
Şekil 11: Develi-Yahyalı Yolundan Manzara Değişimi	288
Şekil 12: Epçe-Gümüşören Yolundan Manzara Değişimi	288
Şekil 13: Öksüt'ten Manzara Değişimi	299

Bu Çevre ve Sosyal Etki Değerlendirme (ÇSED) Raporu Bölüm ve Ekleri İngilizce dilinde hazırlanmış olup Türkçeye çevrilmiştir. İngilizce ve Türkçe dilindeki raporlarda sunulan bilgiler arasında bir uyumsuzluk ve/veya farklılık beklenmese de böyle bir durumda İngilizce ÇSED raporunda sunulan bilgiler geçerli kabul edilmelidir.

1. GİRİŞ

1.1 Öksüt Altın Madeni Projesi Hakkında

"Öksüt Altın Madeni Projesi" Türkiye'nin İç Anadolu kırsalında işletilmesi planlanan bir altın madenidir. Maden uluslararası bir altın madenciliği şirketi olan Centerra Gold Inc (Centerra) şirketinin tamamına sahip olduğu Öksüt Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye (ÖMAŞ'a) aittir ve ÖMAŞ tarafından işletilecektir.

Maden sahasında, Keltepe ve Güneytepe olarak adlandırılan iki ocakta toplam 1,38 milyon ons (39,1 ton) altın içeren cevher olduğu tahmin edilmektedir. ÖMAŞ altın içeren cevheri, bu iki oaktan açık ocak işletme yöntemiyle çıkardıktan sonra sahada kurulacak olan üretim tesislerinde kazanarak külçe altın üretmeyi planlamaktadır.

ÖMAŞ maden sahasına ulaşım amacıyla yeni bir ulaşım yolu inşa etmeyi ve yerel enerji kaynaklarını etkilememek amacıyla TEİAŞ tarafından sahip olunan yeni bir enerji nakil hattı üzerinden elektrik ihtiyacını karşılamayı planlamaktadır.

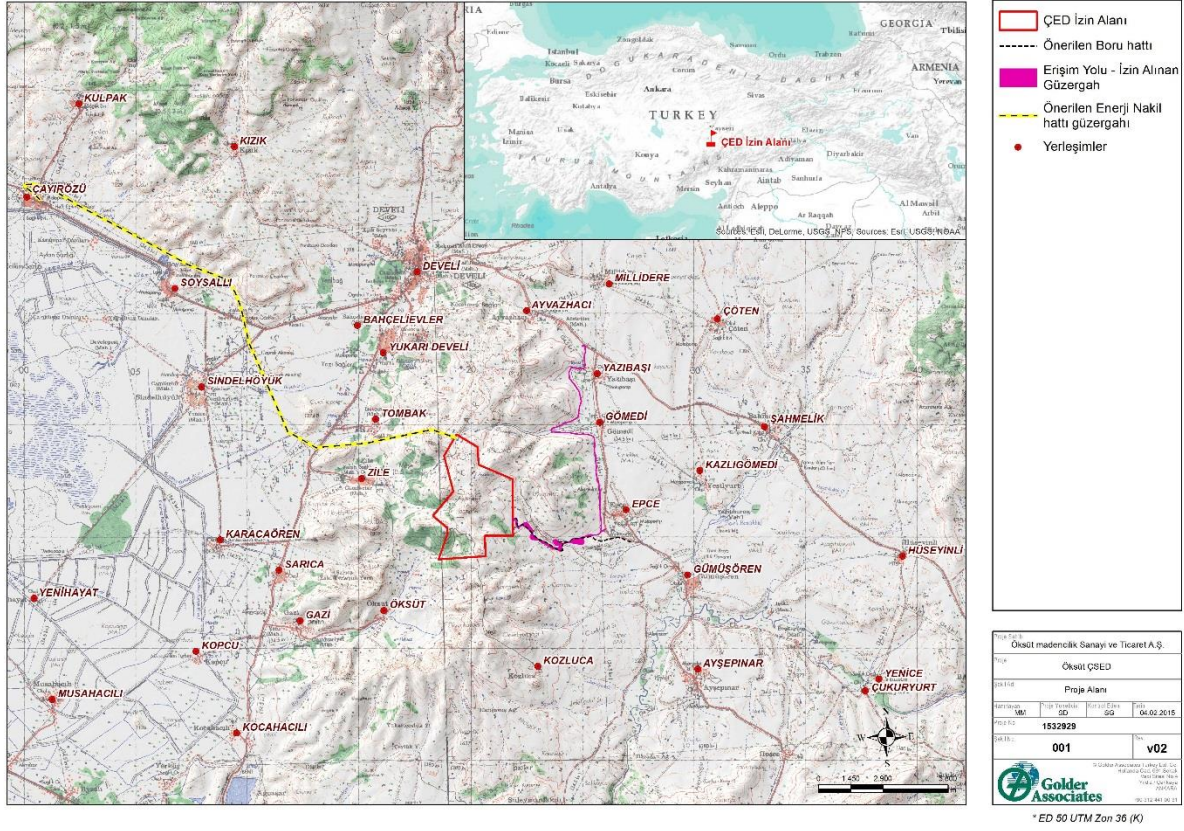
ÖMAŞ Öksüt Projesi için 221 milyon ABD Doları tutarında bir başlangıç sermayesi yatırımı öngörmektedir. Proje, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB) da dahil olmak üzere uluslararası bir kredi konsorsiyumu tarafından finanse edilmektedir.

1.2 Öksüt Altın Madeni Projesi Nerededir?

Proje İç Anadolu bölgesinde başkent Ankara'nın 295 kilometre (km) güneydoğusunda ve Kayseri şehrinin 48 km güneyinde yer almaktadır. En yakın idari merkez Projenin yaklaşık 10 km kuzeyinde yer alan Develi ilçesidir.

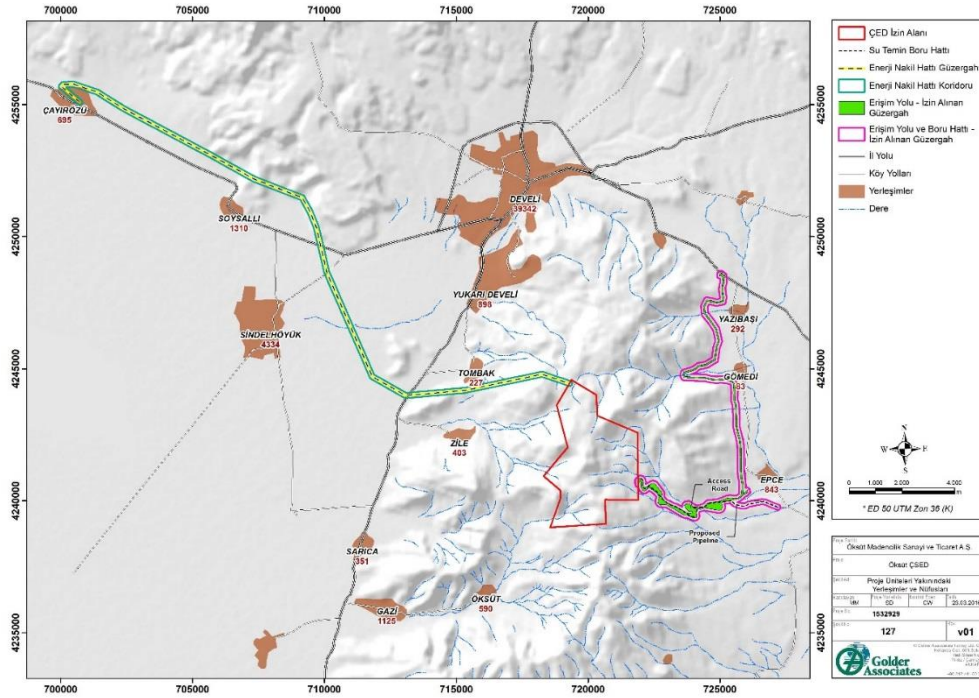
Madenin inşa edileceği alan, maden ulaşım yolu, su boru hattı ve enerji hattı güzergâhları Şekil 1'deki haritada gösterilmektedir. Proje sahası kuzey - güney yönünde uzanan Develi Dağları üzerinde, denizden yaklaşık 1800 metre yüksekliktedir. Maden sahasının altındaki vadiler yöre halkı tarafından tarımsal üretim amaçlı kullanılmaktadır.

Şekil 1: Projenin Konumu

Maden sahasına 4 km mesafede bulunan Zile ve Öksüt mahalleleri Projeye en yakın olan yerleşim birimleridir. Proje tesislerine yakın olan diğer mahalleler ve bu mahallelerin nüfusları Şekil 2'de gösterilmiştir. Şu anda Proje sahasına yerel yerleşim alanlarında bulunan mevcut tarım yolları vasıtası ile ulaşım sağlanmaktadır.

Şekil 2: Proje Tesislerine Yakın Olan Mahalleler ve Bu Mahallelerin Nüfusları

1.3 Tamamlanan Çevresel ve Sosyal Çalışmalar Nelerdir?

Ulusal İzinler sürecinin bir parçası olarak Öksüt Altın Madeni Projesinin Çevresel Etki Değerlendirme Raporu ("Türk ÇED'i") 2014-15 yıllarında tamamlanmış ve bu rapor Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 9 Kasım 2015 tarihinde onaylanmıştır.

Buna paralel olarak, ÖMAŞ Proje planlama süreci esnasında projenin olası sosyo-ekonomik etkileri ve katkılarına ilişkin temel veri oluşturmak amacıyla bölgede sosyo-ekonomik bir araştırma sürdürmüştür. Bu araştırmanın sonuçları, olası olumsuz sosyo-ekonomik etkileri an az indirmek ve yöre halkının projeden maksimum düzeyde fayda sağlaması için gerekli olan planları oluşturmak amacıyla kullanılmıştır.

ÖMAŞ, Ağustos 2015 ile Mart 2016 arasında bu tarihe kadar yapılmış olan çevresel ve sosyal çalışmaları tek dokümanda toplamak ve uluslararası iyi yönetim uygulamalarına bağlı kalacağına dair taahhüdünü göstermek amacıyla bir Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi çalışması ("ÇSED") yaptırmıştır. ÇSED uluslararası bir çevresel ve sosyal danışmanlık şirketi olan Citrus Partners LLP ve Golder Associates Ltd. (Türkiye) tarafından ÖMAŞ için hazırlanmıştır.

Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi çalışması(ÇSED), Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) belgesinde mevcut olan bilgileri içermekle beraber; ilave olarak biyoçeşitlilik, su kaynaklarının yönetimi, arazi kullanımı ve geçim kaynakları gibi konularda yapılan çalışmaları birleştirerek uluslararası iyi yönetim uygulamalarının gereksinimlerini karşılamayı amaçlamıştır.

ÇSED aşağıdakiler dahil birçok kaynaktan elde edilen bilgileri kullanmıştır:

- Proje için SRK Danışmanlık ve Mühendislik A.Ş. tarafından hazırlanmış olan Türk ÇED'i ve mevcut sosyal durum çalışması.
- Uluslararası iyi uygulamaların gereksinimlerini yerine getirmek ve bilgi boşluklarını doldurmak üzere yapılmış olan bazı ek çevresel ve sosyal çalışmalar.
- Bu ek çalışmalar aşağıdaki listelenmiştir;

- Ek biyoçeşitlilik çalışmaları; Profesör Hayri Duman (Gazi Üniversitesi), Profesör Abdullah Hasbenli (Gazi Üniversitesi), Profesör Zafer Ayaş (Hacettepe Üniversitesi), Profesör Yusuf Kumlutaş (Dokuz Eylül Üniversitesi) ve Nilay Aygüney Berke (Kiana Biyolojik ve Çevresel Danışmanlık) tarafından yapılmıştır.
- Arazi kullanımı ve geçim kaynakları hakkındaki ek çalışmalar; Prof. Dr. Harun Tanrivermiş, Prof. Dr. Nilay Çabuk Kaya, Prof. Dr. Metin Arslan, Dr. Yeşim Aliefendioğlu, Doçent Dr. Nihan Özdemir Sönmez ve Doçent Dr. Arzuhan Burcu Gültekin'in dahil olduğu Ankara Üniversite'sinden bir ekip tarafından yürütülmüştür.
- Yeraltı suyu ve jeokimyasal modelleme hakkındaki çalışmalar; SRK Danışmanlık ve Mühendislik A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Arkeolojik buluntular hakkındaki çalışmalar; Gazi Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden Prof. Dr. S. Yücel Şenyurt, Dr. Atakan Akçay ve Dr. Yalçın Kamış tarafından yerine getirilmiştir.
- Enerji nakil hattı boyunca biyoçeşitlilik unsurlarını değerlendirme çalışmaları; Golder Associates tarafından hazırlanmıştır.

Çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi çalışması aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

- Bölüm 1 Giriş
- Bölüm 2 Yasal Gereklilikler ve Planlama Politikasının Çerçevesi
- Bölüm 3 Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Yaklaşımı
- Bölüm 4 Alternatifler
- Bölüm 5 Projenin Tanımı
- Bölüm 6 Paydaşlarla İletişim ve Paydaşların Katılımı
- Bölüm 7 Hava Kalitesi
- Bölüm 8 Biyoçeşitlilik
- Bölüm 9 Topoğrafya, Jeoloji ve Toprak
- Bölüm 10 Su Kaynakları
- Bölüm 11 Gürültü ve Titreşim
- Bölüm 12 Peyzaj ve Görsel Uyum
- Bölüm 13 Nüfus ve Toplum
- Bölüm 14 Ekonomi ve İstihdam
- Bölüm 15 Arazi Kullanımı ve Mülkiyet Durumu
- Bölüm 16 Altyapı ve Hizmetler
- Bölüm 17 Toplum Sağlığı, Emniyeti ve Güvenliği
- Bölüm 18 Kültürel Miras ve Arkeoloji
- Bölüm 19 Kümülatif Etkiler

ÖMAŞ'ın çevresel ve sosyal riskleri yönetmek amacıyla oluşturduğu Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevelerini, yukarıda belirtilen bölümlere ilişkin risk değerlendirmelerini destekleyecek şekilde planlanmıştır.

Çevresel ve Sosyal Yönetim Sisteminin parçası olarak, ÖMAŞ aşağıdaki Yönetim Planlarını ve Sistemlerini oluşturmuştur:

- Hava Emisyonları Yönetim Planı
- Biyoçeşitlilik Yönetim Planı
- Biyoçeşitlilik Dengeleme Stratejisi
- Toplum Sağlığı, Emniyeti ve Güvenliği Yönetim Planı
- Toplumsal Kalkınma Çerçevesi
- Kavramsal Maden Kapatma Çerçevesi
- Alt İşveren Yönetimi Çerçevesi
- Kültürel Miras Yönetim Planı
- Siyanür Yönetimi Çerçevesi
- Acil Durum Müdahale Planı
- Tehlikeli Maddeler Yönetim Planı
- İşgücü Yönetim Planı
- Geçim Kaynakları İyileştirme Çerçevesi
- Maden Atıkları Yönetim Planı
- Gürültü ve Titreşim Yönetim Planı
- Maden Olmayan Atık Yönetim Planı
- Paydaş Katılım Planı
- Nakliye Yönetim Planı
- Su Kaynakları Yönetim Planı

ÖMAŞ ayrıca projeye kredi veren finansörlerin ortaya koyduğu gereklilikler doğrultusunda yapılacak çalışmalarını içeren bir Biyoçeşitlilik Eylem Planı (BÇEP) ve Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) da hazırlamıştır.

1.4 Bu Dokümanın Amacı Nedir?

Bu doküman teknik olmayan bir özetdir ve amacı, Öksüt Altın Madeni Projesini, çevresel ve sosyal etki değerlendirmesinin (ÇSED) temel bulgularını ve ÖMAŞ'ın belirlenen çevresel ve sosyal hususlarda yönetim ve izlemeye dönük yaklaşımını özet bir şekilde açıklamaktır.

1.5 Bu Dokümanı ÖMAŞ İçin Kim Hazırladı?

Teknik olmayan özet uluslararası bir çevresel ve sosyal danışmanlık şirketi olan Citrus Partners LLP ile birlikte Golder Associates Ltd. (Türkiye) tarafından ÖMAŞ için hazırlanmıştır.

1.6 ÇSED Raporunu Nerede ve Ne Zaman Görebilirim?

ÇSED Yönetim Planları ve teknik olmayan özet ÖMAŞ tarafından 8 Nisan 2016 tarihinde yayımlanmıştır ve 60 gün boyunca (7 Haziran 2016 tarihine kadar) paydaşların incelemesi ve görüşleri için aşağıdaki adreslerde mevcut bulunacaktır:

- ÖMAŞ web sitesi: <http://oksutmadencilik.com.tr>
- AİKB web sitesi: <http://www.ebrd.com/esia/html>

- ÖMAŞ Ankara ofisi (Turan Güneş Bulv. Hollanda Cad. 3/5, Çankaya, Ankara)
- ÖMAŞ Develi İrtibat ofisi (İbrahimağa mah. Cumhuriyet cad. Belediye İş Merkezi Kat:3 No:64)
- Develi Belediyesi
- Develi Kaymakamlığı
- AİKB Yerleşik Ofisi (Eskişehir Yolu, Armada İş Merkezi, No:6 Kat:4, Söğütözü, 06520 Ankara)

Bu teknik olmayan özetin kopyaları proje çevresindeki mahallelerin kahvehaneleri ve muhtarlıklarında da bulunacaktır.

1.7 ÇSED Hakkında Yorum Yapabilir miyim?

Evet. ÖMAŞ, ÇSED hakkındaki yorumları ve gözlemleri memnuniyetle karşılayacaktır ve ÇSED bilgilendirme dönemi içerisinde tüm sorulara ve yorumlara yanıt vermek için gayret gösterecektir.

ÖMAŞ, Develi İlçe Merkezi'nde ve proje sahası çevresindeki mahallelerde tüm katılımcılara açık olan bilgilendirme toplantıları yapacaktır. Ayrıntılar yerel medyada ilan edilecektir.

2. Projenin Açıklaması

2.1 Maden Sahasında Ne Kadar Altın Rezervi Bulunmaktadır?

Maden sahasındaki iki ocakta (Keltepe ve Güneytepe olarak adlandırılan) toplam 1,38 milyon ons altın olduğu tahmin edilmektedir. Keltepe maden yatağında 22,8 milyon ton altın içeren cevherin bulunduğu bu cevherin 1,036 milyon ons altın içerdiği ve altın oranının tonda 1,4g seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir. Keltepe ocağına göre daha küçük olan Güneytepe maden yatağında ise 3,3 milyon ton altın içeren cevherin bulunduğu ve bu cevherin 125 bin ons altın içerdiği ve altın oranının tonda 1,2 g seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir.

2.2 Maden Yatakları Nasıl Keşfedildi?

Öksüt Projesindeki kaynak ilk olarak 2007 yılında bir maden arama şirketi olan Stratex. isimli bir şirket tarafında bulunmuştur. 2008 yılında, Stratex maden arama sondajı programı başlatmıştır. 2009 yılında, ÖMAŞ Stratex ile bir ortak girişim kurmuş ve 2013 yılında Centerra, Stratex'in kalan hisselerini satın almıştır. Centerra hâlihazırda Türk alt kuruluşu ÖMAŞ aracılığıyla Proje'nin tamamına sahiptir.

Centerra, Şubat 2013'te Proje için bir cevher kaynağı tahmini yayınlamıştır. ÖMAŞ Proje için ayrıntılı planlama ve mühendislik çalışmalarını yerine getirmiş ve 3 Eylül 2015 tarihinde yayınlanmış olan bir Teknik Rapor hazırlamıştır.

2.3 Projeye Ait Maden Ruhsatı Bulunmakta mıdır?

Proje yaklaşık 4.000 hektarlık bir alanı kapsayan ve 16 Ocak 2023 tarihine kadar geçerli olan iki adet maden işletme ruhsatına sahiptir.

2.4 Gerekli Olan Diğer İzinler Nelerdir?

Ruhsat sahası içerisinde kalan ve Şekil 1'de kırmızı çizgi ile çevrili olan alan madenin inşaatı ve işletilmesi için tahsis edilmiş ve ulusal ÇED ("Türk ÇED'i") raporu kapsamında değerlendirilerek "ÇED İzin Alanı" olarak belirlenmiştir.

Türk ÇED'i Kasım 2015 tarihinde onaylandıktan sonra, ÖMAŞ izin verilen alan içerisinde geliştirme, işletme faaliyetleri ve diğer çalışmaları yürütmek üzere gerekli olan izinler için başvurmuştur.

2.5 Projede Hangi Standartlar Uygulanacaktır?

ÖMAŞ, Projenin Türk Mevzuatına ve uluslararası iyi uygulamalara uygun olmasını sağlayacaktır. Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla Maden Yasası, Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği, İş Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Maden İş Yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ve Tapu Kanununun gereksinimleri yerine getirilecektir.

Proje, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (AİKB) Çevresel ve Sosyal Performans Gerekliliklerine uyacaktır. Bu gereklilikler, projelerin uymak zorunda olduğu ulusal çevresel ve sosyal gereklilikler ile Avrupa Birliği çevresel ve sosyal gerekliliklerinden daha fazla ve bağlayıcı uygulama koşullarını içermektedir.

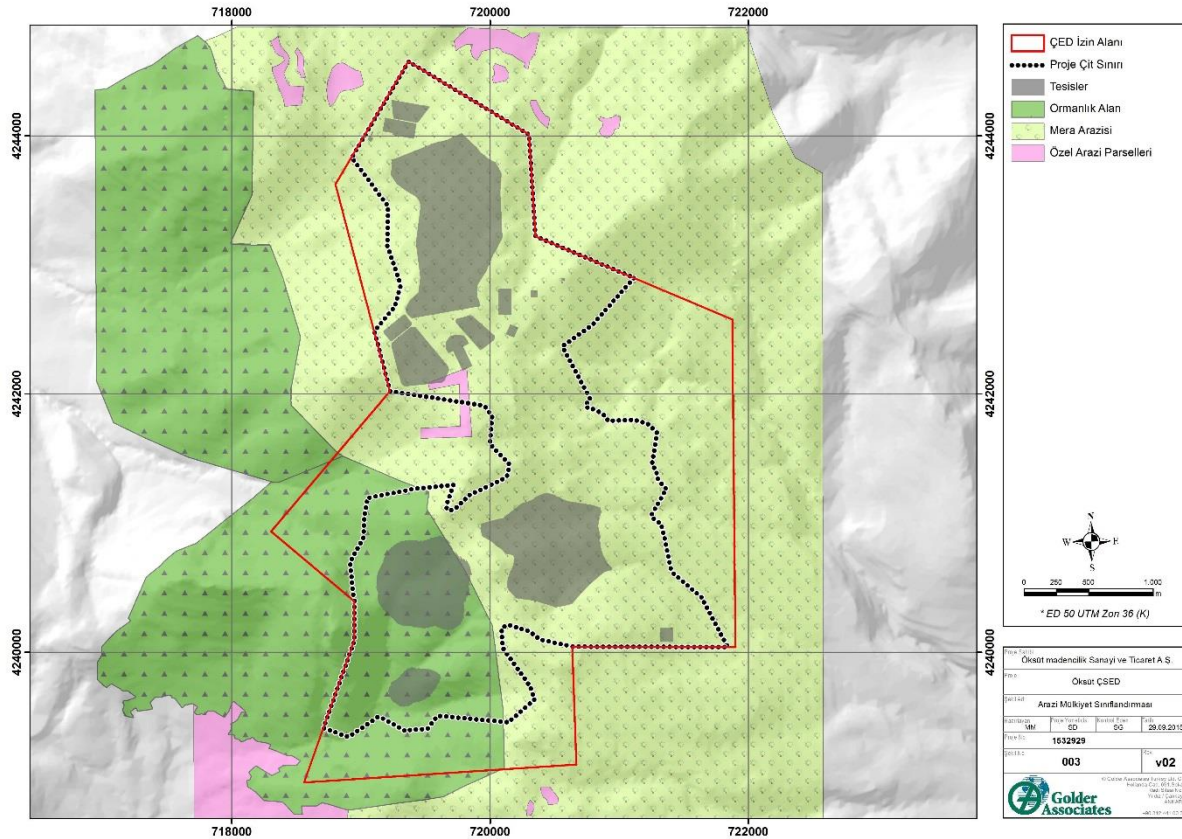
2.6 ÖMAŞ Vergi ve Devlet Hakkı Ödeyecek midir?

Öksüt Altın Madeninin, maden işletme ömrü boyunca 46 milyon ABD Doları vergi ödeyeceği tahmin edilmektedir. Ayrıca Devlet Hakkı ödemeleri Maden Kanunu'na uygun şekilde yapılacaktır.

2.7 Arazinin Mevcut Kullanım Durumu Nedir?

Arazinin büyük kısmı devlete ait olan ormanlık alan ve devlete ait olan mera alanı içerisinde ve ÇED İzinli Alan içerisinde 8,3 hektarlık bir adet şahıs parseli bulunmaktadır. Farklı arazi mülkiyeti türleri Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3: ÇED İzin Alanı İçindeki Arazi Mülkiyeti Sınıflandırmaları

ÖMAŞ tarafından proje sınırları yeniden değerlendirilerek ÇED İzin Alanı içinde daraltma yapılmıştır. Mera izin başvuruları daraltılmış ve yeni sınırlara göre yapılmıştır. Bu yeni sınırlara göre şahıs arazisinin büyük bölümü çit hattının dışında kalmaktadır. ÖMAŞ söz konusu şahıs arazisinin sahipleri ile görüşmelerini sürdürmektedir ve kamulaştırma işleminin gerekli olması durumunda ilgili kanunlara uygun hareket edilecektir.

Tel çit hattı içerisindeki mera arazisi proje sahası çevresindeki halk tarafından hayvan otlatma amacıyla kullanılmaktadır. Bu mera arazisi inşaat başladıktan sonra kullanılamayacak ve maden sahasının tel çit sınırı içinde kalacaktır. ÖMAŞ, Projenin geçim kaynakları üzerine olası olumsuz etkilerini belirlemek ve varsa bu etkileri azaltmak için çobanlık yapan vatandaşlarla, ilgili resmi kurumlarla, dernekler ve üniversiteler ile birlikte çalışmaktadır. Bu konuyla ilgili süreç ve taahhütlerin temel bileşenleri ÖMAŞ tarafından hazırlanmış olan Geçim Kaynakları İyileştirme Çerçevesi'nde açıklanmaktadır.

Maden işletme ruhsatı dışında kalan maden ulaşım yolunun ve su temini boru hattının belirlenen güzergâhları mevcut mera arazilerinin içinden geçmektedir. ÖMAŞ, Kasım 2015 tarihinde bu mera arazileri için izin başvurularını yapmıştır. Ulaşım yolu ekili tarım alanlarından geçmeyecek şekilde tasarlanmıştır ve mera alanları üzerinde değil çobanların meralara ulaşmak için kullandığı alanların üzerinde yer alacaktır. Maden ulaşım yolunun sınırlı yoğunluktaki proje trafiği için kullanılacağı düşünüldüğünde, mera alanlarına erişim için önemli bir engele neden olacağı beklenmemektedir.

ÖMAŞ, maden sahasında kullanılacak suyu Epçe mahallesinin güney batısında yer alan kuyulardan temin edecektir. Bu kuyuların ve her bir kuyu için açılan ikişer gözlem kuyusunun yer aldığı iki farklı arazi ÖMAŞ tarafından satın alınmıştır.

Enerji iletim hattının güzergâhı üzerinde devlet arazilerinin yanı sıra şahıs arazileri de bulunmaktadır. Enerji iletim hattı koridoru boyunca arazilerin kamulaştırma işlemleri Türk mevzuatına göre TEİAŞ tarafından yapılmaktadır. Enerji Nakil Hattı kuleleri yerleşimi halihazırdaki özel arazi, kamu mera ve orman alanı kullanıcıları üzerindeki etkileri en aza indirecek şekilde belirlenmiştir.

2.8 Proje İçin Gerekli Su Nereden Temin Edilecektir?

Proje alanı içerisindeki ve yakın çevresindeki tüm su kaynakları, membalar ve kuyular tespit edilmiş ve bu su kaynaklarının yöre halkı tarafından kullanım durumları hakkında detaylı bilgi toplanmıştır.

Projenin su ihtiyacını karşılamak için en uygun kaynağı tespit etmek amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Devlet Su İşleri (DSİ) 12. Bölge Müdürlüğü'nün yönlendirmesi ve ODTÜ'den Hidrojeoloji Profesörü liderliğinde yürütülen çalışmalar esnasında Acısu Membası, Gıcık Tüneli, Zamantı Nehri, Gümüşören Barajı ve Epçe ve Şahmelik Sulama Kooperatifleri Kuyularındaki su kaynakları araştırılmıştır.

Epçe mahallesi civarında yapılan akifer testleri sonucunda çekilen suyun akifer tarafından doğal olarak yeniden doldurulduğu tespit edilmiş (bu, yeraltı suyu kütlesinin kendini doğal olarak yeniden doldurduğu anlamına gelmektedir) ve uygun bir su kaynağı olarak belirlenmiştir. ÖMAŞ, su temini çalışması sırasında yöre halkı ve yetkililer ile otuzun üzerinde istişare toplantıları yapmıştır.

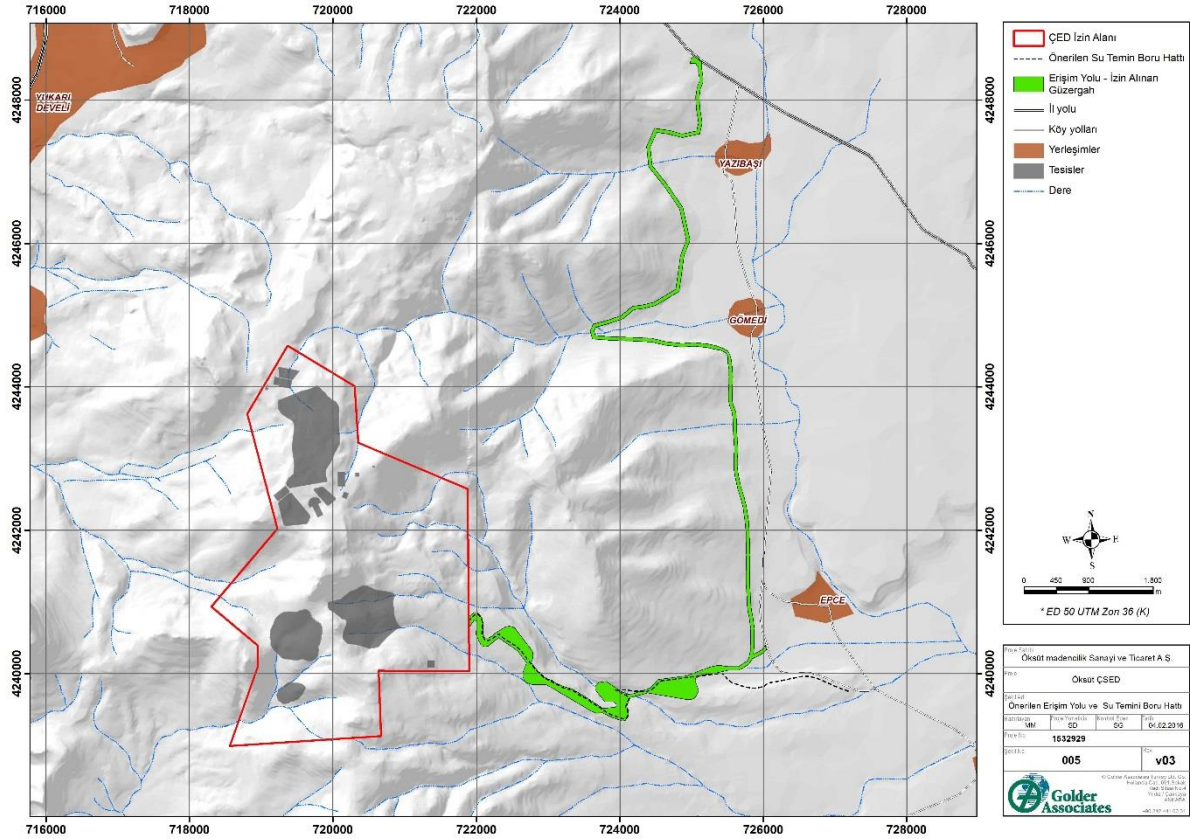
Maden işletmesi için saniyede 35 litre suya ihtiyaç duyulacaktır. Gerekli olan bu su Epçe'nin güneyinde yer alan iki kuyudan alınacaktır. Su, güzergâhı Şekil 4'te kesikli çizgi ile gösterilen küçük çaplı ve ulaşım hattına yakın seyredecek olan bir boru hattı ile maden sahasına pompalanacaktır.

2.9 Maden Sahasına Ulaşım Nasıl Sağlanacaktır?

ÖMAŞ, yerleşim yerlerinden geçerek maden sahasına ulaşım sağlayan mevcut yolların dar, eğimli ve kışın güvensiz olması sebebiyle yeni bir ulaşım yolu inşa edecektir. ÖMAŞ ayrıca yöre halkının mevcut yollarında trafik artışına sebep olmaktan kaçınmayı ve maden ulaşım yolunu yöre halkının mevcut kullanımından uzakta konumlandırmayı istemektedir.

Yeni ulaşım yolu yaklaşık 16 km uzunluğunda olup Yazıbaşı'nın kuzey batısında, Develi yolu üzerinden ayrılacaktır. Yol, Yazıbaşı ve Gömedi etrafından dolanacak ve böylece bu yerleşim alanlarındaki trafik etkileri önlenecektir. Daha sonra yol güzergâhı Epçe yakınında batıya dönerek maden sahasına ulaşan tepelere tırmanmaktadır (Şekil 4). Yol 10 m genişliğinde ve satıh kaplama olarak inşa edilecektir.

Şekil 4: Ulaşım Yolu ve Su Temini Boru Hattı Güzergahı

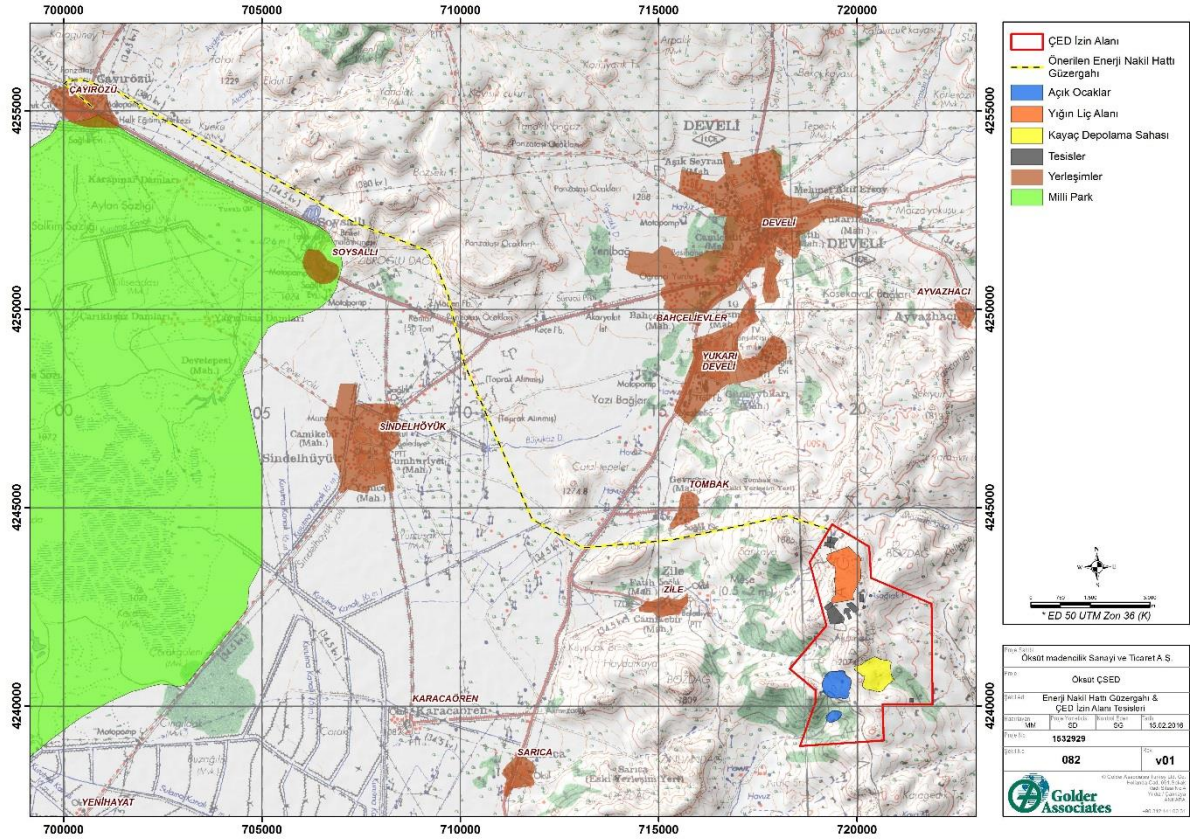
2.10 Maden Sahasına Enerji Nasıl Temin Edilecektir?

Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) maden sahasından yaklaşık 26 km uzakta olan Sendiremeke Trafo Merkezinden bir enerji hattı inşa etmektedir.

Enerji nakil hattı, ilk olarak Çayırözü'nün dışında kuzey batıya yönedikten sonra kamu yoluna paralel olarak güney doğuya ilerlemektedir. Soysallı'nın kuzeyinden geçerek buradan güney- güney doğuya yönelip Sindelhöyük'ün doğusunda devam etmektedir. Enerji hattı daha sonra doğu istikametinde devam ederek maden sahasının kuzey noktasına erişmeden önce Tombak ve Zile arasından geçmektedir. (Şekil 5).

Enerji hattı 154 kV gerilime sahip olmakla beraber saha dağıtım gerilimini 31,5 kV'a düşürmek için sahada bir gerilim düşürücü trafo yer alacaktır. Enerji nakil hattı boyunca düz zemin üzerinde 20-30 m'ye tepelik alanlarda ise 40 m'ye kadar değişen yüksekliklerde 75 adet direk bulunacaktır.

Şekil 5: Enerji Nakil Hattı Güzergahı

2.11 Planlanan Proje Takvimi Nedir?

Proje yaklaşık sekiz yıllık kısa bir maden ömrüne sahip olacaktır, bundan sonra kapatma, işletmeden çıkarma ve sonraki bakım programı uygulanacaktır.

Proje aşağıdaki aşamalar ile planlanmıştır:

- **İnşaat öncesi aşama** (2015 – 2016 / 3. Çeyrek): detay mühendislik çalışmaları da dâhil olmak üzere Maden İşletme Ruhsatı için gerekli tüm çalışmalar, Ulusal ÇED raporunun onaylanması ve uluslararası ÇSED'nin tamamlanması.
- **İnşaat Aşaması** (2016 / 2. ve 3. Çeyrek – 2017 / 3. Çeyrek): cevher işleme tesisinin işletmeye alınması öncesi arazi, personel, tesis ve ekipman edinimi ve eş zamanlı saha hazırlığı, geliştirme ve altyapı inşaatı ile ilgili tüm faaliyetler.
- Öncelikle gerekli tüm izinlerin tamamlanmasının ardından yığın liçi ve madencilik faaliyetleri için saha hazırlığı; ulaşım yolu, su temini boru hattı ve enerji hattı inşaatları ve üretim öncesinde cevher üzerindeki kayanın sıyrılması çalışmaları ile birlikte inşaatın fiili olarak 2016 Haziran ayında başlaması planlanmaktadır.
- **İşletme Aşaması** (2017 / 3. Çeyrek – 2024¹): planlanmış tüm madencilik faaliyetleri ve madencilik faaliyetinin tamamlanmış olarak kabul edileceği zaman dilimindeki mevcut hazırlanmış külçe altının

¹ Cevher temini 2023 yılında sona ermektedir, ancak üretim oranları ve bilinen rezervler temel alınarak kalan son altın üretiminin 2024 yılında tamamlanacağı öngörülmektedir.

nihai işlenmesi de dâhil olmak üzere, maden çıkarmak ve külçe altın üretmek için yerine getirilen tüm saha çalışmaları.

- **Kapatma ve Rehabilitasyon Aşaması (2023-2028):** tüm şantiye ekipmanlarının ve tesislerinin sökülmesi ve bertarafı ile saha faaliyetinin tüm alanlarının güvenli bir duruma getirilmesi için ilgili kurumlarla mutabık kalınan bir programa uygun olarak gerçekleştirilecek kapatma faaliyetleri.
- ÖMAŞ, madeni ve ilişkili altyapı tesislerini, yöre halkı ve doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirilmiş bir durumda ve sürdürülebilir kalkınmaya olumlu katkı yapacak bir miras ile terk etmeyi amaçlayan bir maden ıslahı ve kapatma planı geliştirecektir.
- Maden işletmesi bitip kapatma çalışmaları tamamlandıktan sonra, güvenli ve istikrarlı koşullar oluşuncaya ve ilgili düzenleyici kuruluşlar ile mutabakata varılıncaya kadar sahada gözlem ve izleme çalışmaları devam edecektir.

2.12 Madende Kaç Kişi Çalışacaktır?

Öksüt Altın Madeni Projesi inşaat çalışmaları sırasında yaklaşık 400 ve işletme sırasında yaklaşık 450 çalışan istihdam edileceği tahmin edilmektedir.

Madenin yerleşim alanlarına yakınlığı nedeniyle, proje personeli için sahada bir konaklama yeri oluşturmak gerekli olmayacaktır. ÖMAŞ vasıfsız çalışanların % 100'ünü ve yarı-vasıflı çalışanların % 70'ini doğrudan etkilenen yerel yerleşim alanlarından işe almayı hedeflemektedir. Çalışanların kalanının Develi'de yaşayacağı beklenmektedir. Personel servis sistemi ile her vardiya için maden ve yerleşim alanları arasında ulaşım sağlanacaktır. (İlgili Kanunlarda belirtilen vardiya sürelerine uygun olarak 24 saat içinde üç vardiya olacaktır) Servis araçları yerel tedarikçilerden temin edilecektir. Personel araçlarının maden sahasına girişine izin verilmeyecektir.

Madenin varlığı ÖMAŞ tedarik zincirinde daha fazla "dolaylı" istihdama da yol açacaktır (maden tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak istihdam edilenlerin paralarını harcamalarından oluşan işler)

2.13 Projenin Yerleşim Planı Nedir?

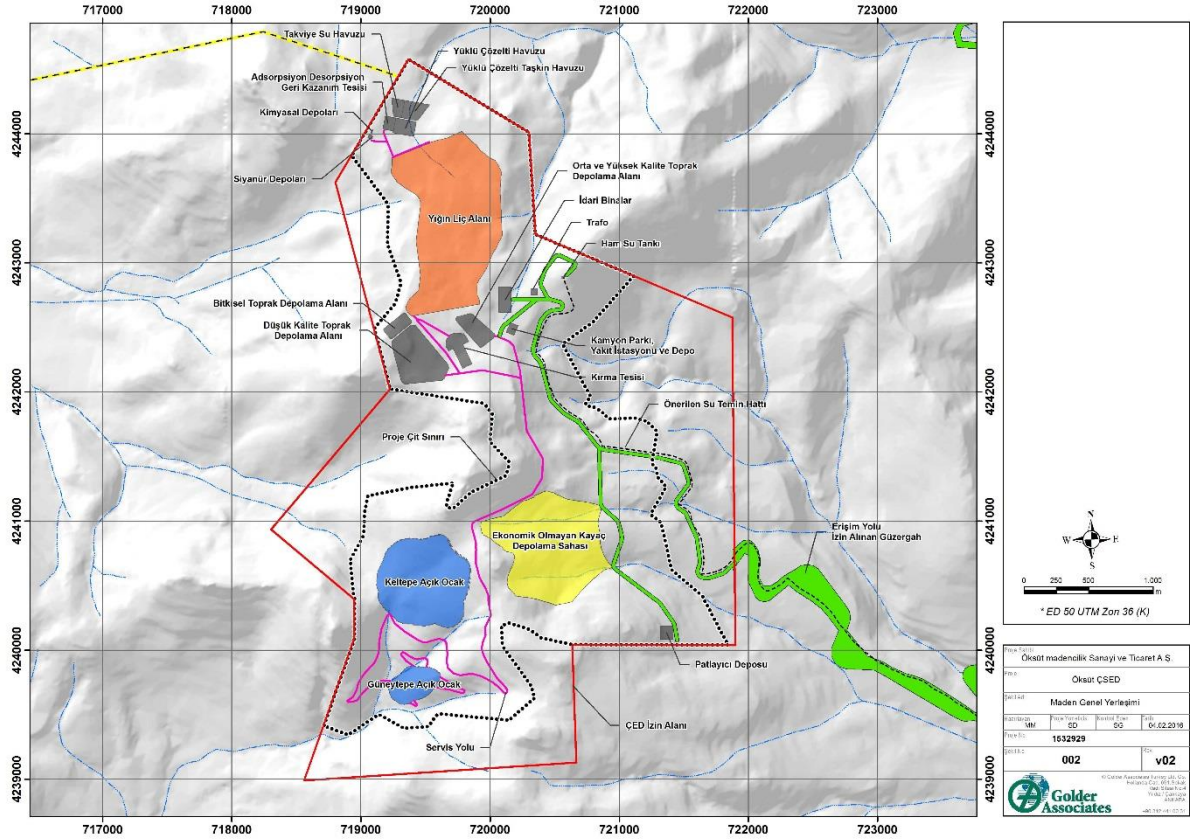
Açık ocak alanları, pasa sahası, birincil ve ikincil kırıcı, yığın liçi tesisi, absorbe etme ve sıyırma (adsorbsiyon – desorbsiyon)² kazanım ünitesi ve idari binaları içeren madenin ana bileşenleri Şekil 6'da gösterilmiştir. Develi Dağının kuzey ucundaki tesis alanı ise stok sahaları, depolar, atölyeler ve idari kampüsün yer alacağı bir alandan oluşacaktır.

Altın madeni ocaklarının konumu nedeniyle, Projenin yerleşim planı çevredeki arazi ve şev stabilitesi özelliklerine göre planlanmıştır.

Proje tasarımı için teknik ve mali yönden en uygun seçeneği belirlemek üzere alternatif alanlar incelenmiştir. Bu seçenekler ayrıca potansiyel çevresel ve sosyal etkilere karşı da değerlendirilmiştir. Madencilik çalışmalarının, cevher işleminin ve pasa alanlarının nerede olacağı, madenin su ve enerji ihtiyaçlarının nereden sağlanacağı ve maden sahasına güvenli ve gerçekleştirilebilir bir ulaşım yolu güzergahının nereden olması gerektiği konularında çok sayıda alternatif değerlendirilmiştir.

² Adsorpsiyon : Sıvı fazdaki altın ve gümüşün aktif karbon yüzeyinde tutulması, Desorpsiyon: Tutulan taneciklerin yüzeyden ayrılması

Şekil 6: Saha Yerleşim Planı

2.14 Cevher Nasıl Çıkarılacaktır?

Cevher iki açık oaktan patlatma ve kazı yapılarak çıkarılacaktır:

- Maden çıkarma işlemi açık ocaklardaki kayayı parçalara ayırmak için patlayıcıların kullanımını gerektirmektedir.
- Patlamadan sonra, dizel hidrolik ekskavatörler cevheri nakliye için ocaklardaki taşıma kamyonlarına yükleyecektir.
- Cevher, maden içi yollardan taşınarak cevher depolama alanında istiflenecektir.
- Cevher içermeyen kayalar ocaklardaki cevherden ayrı olarak kamyonlara yüklenecek ve pasa sahasına taşınacaktır.

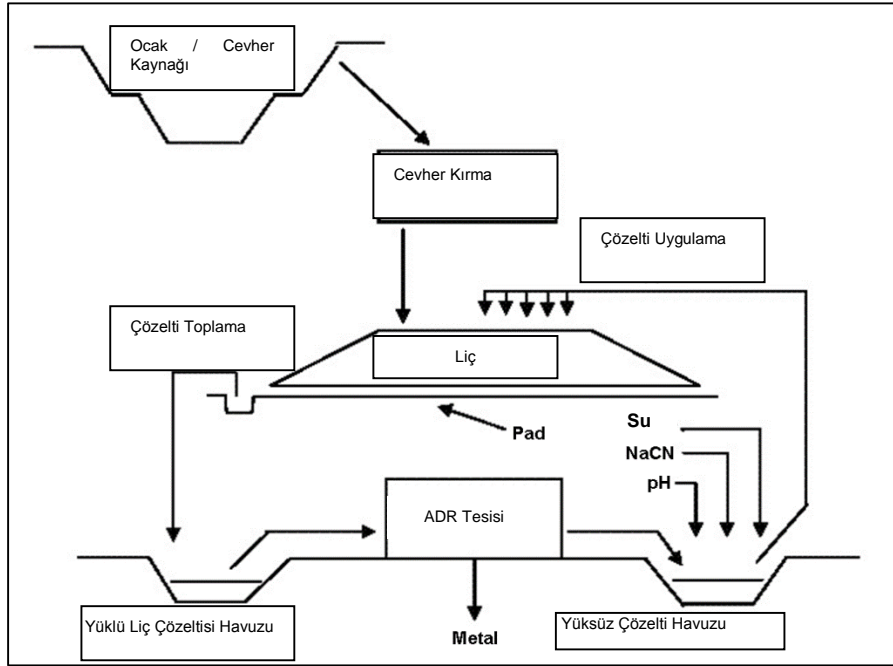
2.15 Altın Cevherden Nasıl Elde Edilecektir?

Cevher, stoklama alanından alınarak küçük parçalara kırılacak ve yığın liç üzerine damlatmalı boru hattı şebekesi ile seyreltilmiş bir siyanür çözeltisinin besleneceği yığın liç sahasına taşınacaktır. Bu çözelti kırılmış cevherin içindeki altını çezecektir. Yığın liç zemini geçirimsiz membran ile kaplanacaktır.

Çözelti, yığın liçinin alt seviyelerine eriştiğinde bir boru hattı sistemi içerisinde toplanacak ve absorbe etme ve sıyırma (adsorpsiyon – desorpsiyon) kazanım tesisine gönderilerek burada çözeltiden altın elde edilecektir.

Basitleştirilmiş üretim şeması Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7: Basitleştirilmiş Üretim Şeması

2.16 Neden Siyanür Kullanılır?

Altın kazanımı için siyanür liçi, Öksüt gibi alüvyonlu olmayan maden yataklarında kullanılan standart bir yöntemdir. Sodyum siyanür formundaki siyanürden başka hiçbir kimyasal, aynı seviyede altın kazanımını, üretim kalitesini ve düşük işletme maliyetlerini sağlamamaktadır.

Herhangi bir altın madeni projesi için cevher öncelikle siyanür liçi yöntemi ile test edilir. Bu testin amacı cevherin içerisinde doğal olarak bulunabilecek ve altın kazanımını engelleyecek yüksek karbon içeriği olup olmadığını anlamaktır. Öksüt madeni için yapılan testlerin sonucunda siyanür liçinin etkili bir kazanım yöntemi olduğu anlaşılmıştır.

ÖMAŞ, siyanürün suya, toprağa veya havaya herhangi bir şekilde karışmasını engellemek için gerekli tüm önlemleri alacağını ve siyanür yönetimi için geçerli olan tüm ulusal ve uluslararası standartların uygulanacağını taahhüt etmiştir.

2.17 Siyanür Güvenli Bir Şekilde Nasıl Taşınır ve Kullanılır?

ÖMAŞ, CyPlus³ katıdan sıvıya sistemini kullanacaktır. Bu sistem Türkiye'de 2013 yılından beri TÜPRAG Metal Madencilik tarafından işletilen Kışladağ projesinde kullanılmaktadır.

CyPlus katıdan sıvıya sistemi, siyanürün katı tablet şeklinde, özel olarak tasarlanmış konteynerlerde (CyPlus SLS konteynerleri) sevk edilmesine ve daha sonra şantiyede otomatik olarak çözünmesine ve çözelti depolama tanklarına kullanıma hazır siyanür çözeltisi olarak transfer edilmesine dayanır.

Sahada bir kez, CyPlus SLS konteyneri iki hortum (giriş ve çıkış) aracılığı ile bir CyPlus çözünme istasyonuna bağlanır. Konteyner içerisine su pompalanır ve oluşan siyanür çözeltisi daha sonra çözelti

³www.cyplus.com

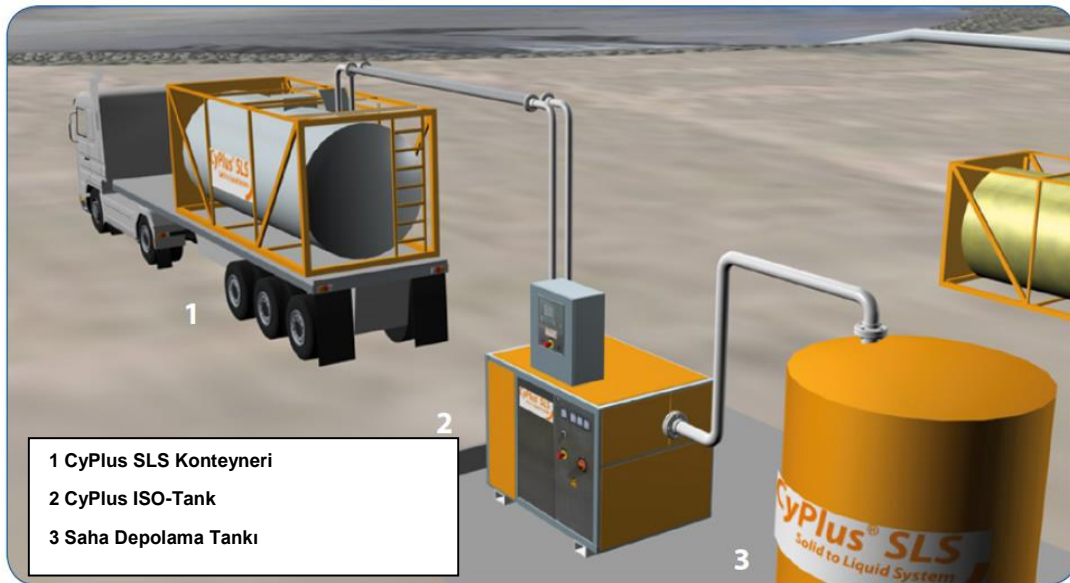
depolama tankına pompalanır. Çözünme işlemi tamamlandığında CyPlus SLS konteyneri otomatik olarak su ile yıkanır ve hava ile temizlenir.

Cyplus SLS sisteminin kısa bir açıklaması Şekil 8'de gösterilmiştir. CyPlus katıdan sıvıya sisteminin geleneksel paketlenme, nakliye ve depolama sistemlerine karşı temel avantajları aşağıdakileri içerir:

- Siyanür ISO-tank konteyner içerisinde katı tabletler halinde taşınacağından kaza durumlarında birkaç seviyeli koruma sağlanacaktır.
- Çalışanlar, katı tabletler halindeki siyanürün ISO-tank içerisinde çözündüğü ve depolama tanklarına otomatik olarak pompalandığı çözünme işlemi sırasında, siyanüre maruz kalmayacaklardır.
- “Çözünme istasyonu” CyPlus tarafından temin edilen amaca göre inşa edilmiş bir ünedir ve siyanür çözeltisinin tam muhafazasının sağlanması ve çalışanların hiçbir şekilde siyanüre maruz kalmaması için özel olarak tasarlanmıştır.
- Geri gönderilebilir ve yeniden kullanılabilir olan siyanür konteynerleri (CyPlus SLS konteyneri) sahadan uzaklaştırılarak siyanür ile kirlenmiş atık oluşumunu da ortadan kaldıracaktır.

Şekil 8: CyPlus SLS Sistemine Genel Bakış

CyPlus Katıdan Sıvıya Sistemi (SLS) de üç değişik ünite vardır

CyPlus SLS konteynerleri (Şekil 9) katı siyanürün taşınması ve çözünmesi için özel olarak tasarlanmıştır. Paslanmaz çelikten imal edilen, basınca dayanıklı ve yüksek dayanımlı karbon çelik çerçeveye sahip olan ISO-tank konteynerlerin en büyüğü 20 ton kapasitelidir.

Şekil 9: CyPlus SLS Konteyneri 20 Ton ISO-tank

CyPlus çözünme istasyonu (Şekil 10) şantiyeye tam olarak monte edilmiş ve test edilmiş bir paket ünite olarak teslim edilecek ve siyanür depolama tankına mümkün olduğu kadar yakın olan bir muhafaza alanına yerleştirilecektir.

Şekil 10: CyPlus Çözünme İstasyonu

2.18 ÖMAŞ Uluslararası Siyanür Yönetimi Koduna Uyacak mı?

Evet, ÖMAŞ Uluslararası Siyanür Yönetimi Koduna (www.cyanidecode.org) uyacak, faaliyetleri ve tesisleri bağımsız olarak denetlenecek ve belgelendirilecektir.

ÖMAŞ, kendi siyanür tedarikçisi ile birlikte⁴, çalışanların güvenliği, acil durum müdahalesi, çalışan ve yüklenici eğitimi ve nakliyyeyi içeren ayrıntılı bir Siyanür Yönetim Planı geliştirecektir. Siyanür Yönetim Planının tamamlanmasından önce, siyanür yönetimi ile ilgili temel yaklaşımları ve taahhütleri belirten bir Siyanür Yönetim Çerçevesi (OMAS-ESMS-CN-PLN-001) ÖMAŞ tarafından hazırlanmıştır.

2.19 Sahada Su Kullanımı Nasıl Olacaktır?

ÖMAŞ su kullanımını en aza indirmek, mümkün olan yerlerde geri dönüştürmek ve yeniden kullanmak hedefleri ile bir yüzey suyu yönetim sistemi geliştirmiştir. İşletme sırasında, cevher işlemede kullanılan suyun geri dönüştürülmesi ve çevreye hiçbir deşarjın olmaması düşüncesi ile Proje **sıfır deşarjlı bir tesis** olarak tasarlanmıştır. Yağmur suyunun akışını herhangi potansiyel bir su kirliliğini önlemek amacı ile maden çıkarma ve cevher işleme faaliyetlerinden uzağa yönlendirmek için yönlendirme hendekleri kullanılacaktır. Maden sahasının aktif alanlarının üzerine düşen yağmur suları veya kar toplanarak cevher işleme için kullanılacak ve çevreye deşarj edilmeyecektir.

Sahadaki su havuzları 100 yıllık veriler incelenerek, 24 saatlik fırtına durumuna dayanacak şekilde boyutlandırılmış ve bölgenin depremsellik durumu göz önüne alınarak depremlerin etkisine dayanıklı olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu havuzlar ayrıca uzun süreli ve aşırı yağışlı bir yılı ve önemli miktardaki karın (0,5 m'ye kadar) erimesini karşılamak üzere boyutlandırılmıştır. Bu da Projenin ağır hava koşulları nedeniyle suyu deşarj etmek zorunda kalmamasını sağlamaya yardımcı olacaktır.

2.20 Maden Sahasında Atıklar Nasıl Yönetilecektir?

ÖMAŞ atık yönetimi hiyerarşisini izlemeyi (önle, en aza indir, yeniden kullan, geri dönüştür) ve Ulusal Atık Yönetimi yönetmeliklerine uymayı taahhüt etmektedir. ÖMAŞ bu konuda aşağıdaki çalışmaları tamamlamıştır:

- Tehlikeli olmayan atıkların nasıl toplanacağını ve lisanslı bir atık taşıyıcı tarafından toplanıp bertaraf edilmeden önce tehlikeli olmayan geçici atık depolama alanında nasıl depolanacağını açıklayan bir Maden Olmayan Atık Yönetim Planı.
- Tehlikeli atıkların toplanmadan ve yetkili bir yüklenici tarafından şantiye dışında bertaraf edilmeden önce uygun bir şekilde nasıl depolanacağını açıklayan bir Tehlikeli Maddeler Yönetim Planı.

2.21 İşletme Ömrü Tamamlanan Maden Nasıl Kapatılacaktır?

Maden ömrünün gerçek uzunluğu geri kazanımlar, emtia fiyatı performansı ve diğer faktörler tarafından belirlenecek olsa da, mevcut tahminler maden çıkarma işlemlerinin açık ocak madencilik faaliyetlerinin başlamasından sonra 8 yıl süreceğini göstermektedir. Maden çıkarma sona erdiğinde, cevherin nihai stokları işlenecektir ve Proje işletmeden çıkarma ve kapatma dönemine girecektir.

ÖMAŞ, madeni ve ilişkili altyapı tesislerini, sosyal ve doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek şekilde ve sürdürülebilir kalkınmaya olumlu katkı yapacak bir miras ile terk etmeyi amaçlayan bir maden ıslahı ve kapatma planı geliştirecektir. Kapatma planı ulusal düzenlemelere ve uluslararası

⁴OMAS tarafından düşünülen tüm siyanür tedarikçileri ICMC sertifikasına sahiptir.

iyi uygulamalara bağılı kalacak şekilde geliştirilecektir. Bu planlar Kavramsal Maden Kapatma Çerçevesi'nde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

3. Paydaş Katılımı

3.1 Projenin Paydaş Katılımına Yaklaşımı Nasıldır?

ÖMAŞ paydaş katılımının (diyalog, danışma ve bilgi açıklanması da dâhil olmak üzere) proje planlaması, geliştirilmesi ve uygulanmasının temel bir unsuru olduğunu düşünmektedir. ÖMAŞ etkili paydaş katılımı çalışmalarının, maden faaliyetlerinin planlanmasına yardımcı olduğuna, yöre halkı ile güçlü ilişkiler oluşturduğuna, risklerin, sorunların ve fırsatların erken belirlenmesi yoluyla olası gecikmelerin önüne geçildiğine inanmaktadır. ÖMAŞ Projenin ömrü boyunca paydaşlar ile şeffaf ve saygılı bir iletişimi taahhüt etmektedir.

ÖMAŞ paydaşların katılımı ve paydaşlarla iletişim sürecinde yürüteceği faaliyetler, toplantılar ve taahhütlerini detaylı bir şekilde ele alan bir Paydaş Katılımı Planı geliştirmiştir.

Proje alanı çevresindeki paydaş belirleme ve katılımı çalışmaları 2007 yılında Stratex ile başlamıştır. ÖMAŞ 2009 yılından itibaren paydaş katılım sürecine dâhil olmuş ve Projeyi yöre halkına tanıtmak için 2013 yılı başında tüm yönetimi devralmıştır. Bu süreçte öncelikle Öksüt, Zile, Tombak, Sarıca, Gazi ve Develi'deki topluluk liderleriyle ve aynı zamanda Öksüt, Zile, Tombak, Sarıca ve Gazi'de yaşayan yöre halkı ile iletişime geçilmiştir. Buna ek olarak, Develi Orman İşletme Şefliği, Develi İlçe Tarım Müdürlüğü, Develi Belediyesi ve Develi İlçe Kaymakamlığı (ve İlçe Kaymakamlığı altındaki ilgili devlet daireleri) temsilcilerine de Proje faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir.

Paydaşlarla iletişim süreci 2013-14 yılları boyunca ve 2015 yılında da devam etmiştir. ÖMAŞ yürüttüğü sosyo-ekonomik veri çalışmalarının bir parçası olarak yörede geniş bir paydaş belirleme ve katılımı sürecini devam ettirmiştir. Epçe, Gömedi ve Yazıbaşı mahalleleri de bu sürecin parçası olarak faaliyetlere dâhil edilmiştir.

Enerji hattı planlamasının bir parçası olarak, ÖMAŞ Sindelhöyük, Soysallı ve Çayırözü'ndeki paydaşlar ile de iletişim çalışmalarını devam ettirmektedir.

Paydaş katılımı sürecinde yürütülen görüşmeler ve toplantılarda ortaya konulan konu ve görüşler ÇSED kapsamını tanımlamak için kullanılmıştır.

Paydaş Katılımı Planı ÖMAŞ web sitesinde (<http://oksutmadencilik.com.tr>) mevcuttur.

3.2 Yöre Halkı Proje'den Nasıl Fayda Sağlayacaktır?

ÖMAŞ tarafından bir halkla ilişkiler ekibi oluşturulmuş ve Develi'de halka açık olan ve halkla ilişkiler ve insan kaynakları çalışanlarının bulunduğu bir bilgilendirme ofisi açılmıştır.

ÖMAŞ şu anda yörenin kalkınma ihtiyaçlarını ve önceliklerini belirlemek için mahalle muhtarları ve kurum temsilcileri ile çalışmaktadır. Bu çalışmalar, ÖMAŞ'ın planlarının ve projelerinin sosyal yatırım çalışmalarında yararlı ve gerçekçi olacağından emin olmak için temel teşkil edecektir. Ayrıca yerel istihdam ve yerel satın alma taleplerinin ÖMAŞ'ın toplumsal kalkınma projelerine dâhil edilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

ÖMAŞ maden işletme aşaması için sosyal yatırımları, yerel istihdamı ve yerel tedarik zincirini geliştirmeyi hedefleyen bir Toplumsal Kalkınma Planı geliştirecektir.

ÖMAŞ bu bilgileri maden kapatma dönemini de göz önüne alarak uzun vadede sosyal yatırımları planlamak üzere kullanacaktır.

Yürütülecek sosyal yatırım projelerinin başarılı olup olmadığını denetlemek üzere bir izleme programı da uygulanacaktır.

4. Olası Etkiler ve Azaltma

4.1 Projenin Ana Etkileri Nelerdir?

ÖMAŞ çevresel, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar arasında bir denge bularak sürdürülebilir kalkınmayı taahhüt etmektedir. Sorumlu bir kurumsal şirket olarak, ÖMAŞ çevreye ve içerisinde faaliyet gösterdiği yöreye karşı sorumluluklarının farkındadır. ÖMAŞ ayrıca projenin faydalarını en üst seviyeye çıkarmayı ve olası çevresel veya sosyal etkileri önlemeyi, en aza indirmeyi veya hafifletmeyi taahhüt etmektedir. Öksüt Altın Madeni Projesinin inşaatı, işletilmesi ve kapatılması hem faydalara hem de olumsuz etkilere neden olma potansiyeline sahiptir. ÇSED'nin temel amacı her olası etkinin ne kadar önemli olduğunu ve kimi etkileyeceğini öğrenmek için bir değerlendirme yapmaktır. ÖMAŞ Projeden kaynaklanabilecek etkilerin önlenmesi, en aza indirilmesi veya telafi edilmesi için en uygun yolları araştırmıştır. ÖMAŞ bu önlemleri taahhüt etmiş olup ve Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi'nde bu taahhütlerin nasıl yerine getirileceğini ve bunların yerine getirilmesinden kimin sorumlu olacağını açıklamaktadır.

Öksüt Altın Madeni Projesi tarafından neden olunabilecek ana etkiler aşağıda özetlenmiştir ve ilerleyen bölümlerde daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır:

- maden yöre halkı için iş imkanı sağlayacağı gibi ve yerel işletmeler için de fırsatlar yaratacaktır;
- maden sahasının çitle çevrilmesi koyun otlatmak için kullanılan meralara erişimi ortadan kaldıracaktır;
- madeni çitle çevirmek ve tesisleri inşa etmek hayvan yetiştiricileri ve yerel bir yerleşim tarafından halen mevsimsel olarak kullanılan meraları tahrip edecektir;
- madene su temin edecek kuyulardan su çekilmesi Epçe'deki diğer kuyu kullanıcıları için su seviyelerini etkileyebilir;
- maden yerel su kalitesinde değişikliklere neden olabilir;
- maden ulaşım yolunun ve enerji nakil hattının inşa edilmesi ve maden sahasındaki tüm faaliyetler toz, hava kirliliği, ek gürültü ve titreşime neden olabilir;
- maden ulaşım yolunun meralara ulaşmak için ulaşım yolunu geçmesi gerek çobanları etkileyebilir;
- enerji nakil hattı inşası için sınırlı sayıda şahsi arazinin kamulaştırılması gerekecektir ve ayrıca enerji nakil hattı kuleleri kamuya ait mera arazileri üzerinde yerleştirilecektir;
- madenin ve yolların inşa edilmesi yerel arkeolojik sahalara zarar verebilir;
- madenin inşa edilmesi bitkilerin, hayvanların ve kuşların yaşam ortamlarını ortadan kaldıracaktır;
- enerji hattının inşa edilmesi Sultan Sazlığı sulak alanındaki kuşları etkileyebilir;
- madenin ve enerji hattının varlığı Develi Dağlarına bakıldığında görülen manzarayı değiştirebilir.

Tüm bu etkilerin yönetilmesi ve azaltılmasının yolları aşağıdaki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır

4.2 ÖMAŞ Yerel İstihdam İçin Fırsatlar Yaratacak mıdır?

Yerel İstihdam

Projenin, inşaat sırasında yaklaşık 400 (50 ÖMAŞ çalışanı ve yaklaşık 350 yüklenici çalışanı) ve işletme sırasında yaklaşık 450 kişiye iş olanağı (150 ÖMAŞ çalışanı ve yaklaşık 300 yüklenici çalışanı) yaratması beklenmektedir.

Yapılan araştırmalar yöredeki mevcut iş olanaklarının sınırlı olabileceğini ve genç işsizlik oranının genellikle yüksek olduğunu belirtmiştir. ÖMAŞ ve yüklenicileri vasıfsız çalışanların % 100'ünü ve yarı-

vasıflı çalışanların % 70'ini yöreden istihdam etmeyi taahhüt etmiştir. Yarı vasıflı ve nitelikli işgücü için, öncelik, uygun yetenek ve deneyime sahip olan yöre halkına verilecektir. ÖMAŞ ayrıca, sosyal yatırımının bir parçası olarak yöre halkının madende çalışabilmesi için gerekli eğitimleri almalarına yardımcı olmak amacıyla eğitim programları geliştirecektir.

Maden çalışmalarının büyük bir kısmını içerecek olan dekapaj ve hafriyat işlerini yürütecek Türk Müteahhitlerin yerel istihdama önemli ölçüde katkısının olacağı tahmin edilmektedir. İnşaat işleri taşeronu ve madencilik faaliyetleri taşeronları istihdam olanakları açısından, Proje süresince daha fazla önem arz eden sözleşmeler olacaktır.

Yapılan araştırmalar yöre halkında özellikle gençlerde gerek yurtiçi gerekse yurtdışında farklı bölgelerde iş arama arayışlarının yaygın olduğunu göstermektedir. Öksüt Altın Madeni Projesi tarafından oluşturulacak iş fırsatları yöre sakinlerinin bölgeye dönmeleri için fırsat yaratacaktır. ÖMAŞ potansiyel adaylar ve tedarikçiler hakkında bilgi sahibi olmak için İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde bulunan Köy Dernekleri ile de temasa geçmiştir.

Eğitim

İstihdam hedeflerinin belirlenmesinin yanı sıra, ÖMAŞ projede çalışmak isteyen yöre sakinleri için eğitim vermeyi taahhüt etmektedir. Eğitim planlarının amaçları Projede çalışmak isteyen yöre sakinlerinin yerel beceri düzeylerini yükselterek istihdam için hazırlamak olacaktır. ÖMAŞ Halk Eğitim Merkezi ve diğer akredite kuruluşlar ile iç ve dış mesleki eğitim planlaması için görüşmelerini başlatmıştır. Mühendislik / imalat işlemleri de dâhil olmak üzere belirli kurslar tespit edilmiştir. Eğitimler doğrudan ve dolaylı istihdamı kolaylaştırmak için, ÖMAŞ'ın ihtiyaç duyacağı beceri gereksinimlerini belirlemesiyle başlayacaktır.

ÖMAŞ deneyimsiz işgücü işe alındığı zaman iş yerindeki kaza risklerinin artacağını farkındadır. Bu riski azaltmak için, ÖMAŞ yeni işçilerin kendilerini gece ve gündüz çalışma ortamlarına ve iş süreçlerine alıştırmalarını sağlayacak olup detaylı uyum çalışmaları yürüterek eğitim ve denetimin projenin ömrü boyunca devamlılığını temin edecektir.

ÖMAŞ Projeye kadınların katılımını artırmak üzere fırsatları belirlemek için AİKB ve ilgili kurumlarla çalışacaktır. Kadınlar için madencilik fırsatları genellikle vasıfsız veya yarı vasıflı rollerdir (örneğin yemek ve temizlik gibi), ancak bu imkânlar maden kampı tesisleri olmayan ve küçük bir yönetim merkezi olan bu Proje'de sınırlı olacaktır.

4.3 Yerel Tedarikçiler İçin Hangi Fırsatlar Oluşturulacaktır?

ÖMAŞ yerel tedariki en üst düzeye çıkarmak amacıyla planlar oluşturmuş ve etik ve şeffaflığı ön planda tutan politikalar geliştirmiştir. Öksüt Altın Madeni Projesinin, madenin tüm ömrü için, Devlet bütçesine sağlayacağı gelirler doğrudan istihdam olanakları ve yerel girişimcilere mal ve hizmet alımı ile yaratacağı fırsatlarla beraber toplamda 560 milyon ABD Doları tutarında bir harcamaya (vergiler ve finansman hariç) sahip olacağı tahmin edilmektedir.

ÖMAŞ ve ana yüklenicileri mümkün olduğu ölçüde malların ve hizmetlerin yerel tedarikçilerden ve yüklenicilerden temin edileceğini taahhüt etmişlerdir. Toplam Proje harcamasının çoğunluğu Türkiye'de kalacaktır. ÖMAŞ ulusal düzeyde temin etmek niyetinde olduğu öğeleri şöyle belirlemiştir:

- Dizel yakıt; muhtemelen uzun vadeli alım ve bayilik anlaşması kapsamında, Türkiye'nin büyük petrol şirketlerinden birinden temin edilecektir.

Aşağıdaki öğeler yerel olarak tedarik edilecektir:

- İnşaat işleri sözleşmeleri ve malzemeleri;
- Otomobillerin ve iş makinelerinin bakım ve onarımı;
- Maden işgücü için ulaştırma hizmetleri;

- Araç kiralama;
- Hafif taşıtlar için yakıt;
- Maden işgücü için yiyecek içecek sağlama hizmeti;
- Ofis mobilyaları;
- Kırtasiye;
- Temizlik ve çamaşırhane hizmetleri.

4.4 Proje Araziyi Kullananların Arazi Kullanımını ve Geçim Kaynaklarını Nasıl Etkileyecektir?

ÇED izinli alan içerisindeki arazinin büyük kısmı devlete ait olan ormanlık alan ve mera alanıdır. İzinli Alan içerisinde özel şahsa ait 8,3 hektarlık bir parsel bulunmaktadır.

Çit hattının içerisindeki mera alanları ve membalar proje yakınındaki hayvan yetiştiricileri tarafından otlatma ve su temini amacıyla kullanılmaktadır. Çit hattının içerisindeki mera alanı projenin hayata geçmesiyle otlatma amaçlı kullanım için mevcut olmayacaktır.

ÖMAŞ geçim kaynaklarının Proje nedeni ile olumsuz etkilenmemesini sağlamak amacıyla ulaşım yolu, su boru hattı ve enerji nakil hattı güzergahı boyunca etkilenen çobanlar ve arazi kullanıcıları ve sahipleri ile görüşmelerine devam etmekte ve diğer ilgili taraflar ile birlikte çalışmaktadır. Süreç ve taahhütlerin temel bileşenleri ÖMAŞ tarafından uygulanmakta olan ÖMAŞ Geçim Kaynakları Restorasyonu Sistemi'nde açıklanmaktadır.

4.5 Su Kaynakları Üzerinde Nasıl Bir Etki Olacaktır?

Yerel su kullanımı

Yöre halkı tarımsal sulama ve mahallelere su temini için derin ve sığ kuyulardan yeraltı suyu kullanmaktadır. Maden sahasından beslenen Acısu Membasından gelen su halk tarafından tıbbi amaçlarla kullanılmaktadır, ancak testler bu suyun pH değerinin çok düşük olduğunu (asidik olduğunu), suyun ağır metal içeriğinin çok yüksek olduğunu (sindirimi durumunda zehirli olabileceği anlamına gelmektedir) ve tekrarlayan tüketiminin insan sağlığı için zararlı olmasının muhtemel olduğunu göstermiştir. Acısu Deresi ayrıca tarımsal sulama için kullanılmaktadır.

Su incelemelerinin ve izleme çalışmalarının geçmişi

Yüzey ve yeraltı suları Stratex'in ilk incelemelerini yaptığı 2008 yılından bu yana izlenmiştir. Su izleme programı daha sonra da devam etmiş ve Türk ÇED'inin bir parçası olarak 322 noktayı içeren bir su modellemesi yapılmıştır. Öksüt Altın Madeni Projesinin yeraltı suyu kaynakları üzerinde sahip olabileceği olası etkileri incelemek üzere bir bilgisayar modeli geliştirilmiştir.

Su kaynaklarının kaybı

Maden inşa edildiği zaman kaybolacak birkaç yüzey suyu kaynağı bulunmaktadır. Bunlar çit hattının içerisinde, ulaşım yolu ve su temin hattı güzergahı boyunca yer almaktadır. Bunlar geliştirilmiş membalar, doğal membalar ve su depolarıdır (mahalleler tarafından kullanım için suyu depolamak üzere kullanılan).

Madenin inşaatı ve işletilmesi çit hattı içerisinde kalacak olan bazı su kaynaklarının, bundan sonra mera alanını kullanıcıları tarafından kullanılamayacağını göstermektedir. ÖMAŞ bu su kaynaklarının nasıl ve nerede ikame edilebilecekleri konusunda kullanıcılar ile birlikte çalışmaktadır. ÖMAŞ tüm etkilenen kaynakları yenilemeyi taahhüt etmiştir.

ÖMAŞ ayrıca yöre halkının kullandığı su temin hatlarına olası etkileri de araştırmaktadır ve ilgili kurum yetkilileri ile birlikte çalışmaktadır. ÖMAŞ etkilenen hatlara akan suyun ikame edilmesini sağlayacaktır.

Su miktarındaki değişiklikler

Açık ocaklar kazılırken Acısu Membası içerisinde akan su miktarı biraz artacaktır. Bunun nedeni temel kayanın içerisindeki mevcut fay arasından daha fazla suyun membaya erişecek olmasıdır.

Epçe'de su seviyesindeki değişiklikler

Bu pek mümkün görülmemekle birlikte, maden için ayrılan suyun Epçe'deki diğer kuyu kullanıcıları için su seviyelerini etkilemesi riski vardır. Su seviyesi sürekli olarak izlenecektir ve eğer komşu kuyuların herhangi biri yetersiz verim üretmeye başlarsa, ÖMAŞ mevcut kuyuları derinleştirecek ya da maden suyu temini için başka bir yerde yeni kuyu açacaktır.

Su kalitesinde değişiklikler

Daha önce yeraltında olan kaya yüzeye getirildiğinde ve havaya ve suya maruz kaldığında hava ile etkileşime girerek, üzerinden akan suyu (örneğin, yağış) daha asidik hale getirerek ve özelliklerini değiştirerek bu suyun kalitesini farklılaştırabilir. Bu su, potansiyel olarak yeraltı suyunun içine sızabilir. Bu olay "asit kaya drenajı" olarak adlandırılır.

ÖMAŞ, yeraltı sularının kalitesinin değişmesi yerel kullanıcıları etkileyeceğinden, maden çalışmalarının yeraltı suyu kalitesinin bozulmasına neden olup olmadığını belirlemek için kullanılan bir bilgisayar modeli geliştirmek üzere uzman danışmanlarla çalışmaktadır. Madeni tasarlayan mühendisler bu konuyu ayrıntılı bir şekilde göz önüne almışlar ve bu etkiyi en aza indirmek için bir dizi kontrol unsurları (örneğin yığın liçi tabanındaki kaplamalar gibi) maden tasarımına eklenmiştir.

ÖMAŞ olası etkileri izlemek ve yeraltı suyu kalitesine zararlı bir etkinin olmadığından emin olmak için projenin ömrü boyunca ve kapatıldıktan sonra da devam edecek bir sürekli izleme programını üstlenecektir. Eğer yeraltı suyu kalitesinde önemli bir değişiklik tespit edilirse, ÖMAŞ derhal düzeltici işlemler yapacaktır.

Kirletme riskinin yönetimi

- Öksüt Altın Madeni su kaynaklarını kirletme riskini en aza indirmek için tasarlanmıştır. Tasarım kapalı bir kontak su sistemi içermektedir ki bu cevher işleme alanlarında ve aktif maden alanlarında yağın tüm yağmur ve karın zemin tarafından emilmeden önce toplanması anlamına gelmektedir. Toplanan su kapalı kontak su sistemi içinde tutulur ve hiçbir kirletici su çevreye deşarj edilmez.

Yığın liçi alanı ve tüm havuzlar herhangi bir kirletme riskini azaltmak için çift kaplamaya sahip olacaklardır. Siyanür algılama sistemleri kurulacak ve siyanür kullanılan alanlarda çalışanlar siyanür seviyesinin sınır değerlerin üzerine çıkması durumunda uyarı verecek ölçüm cihazları kullanacaklardır.

- ÖMAŞ bir Acil Müdahale Planı geliştirmiştir ve siyanür sahaya ulaştırılmasından önce uygulanmaya başlanacak olan bir Siyanür Yönetim Planı geliştirmektedir. ÖMAŞ siyanürü güvenli ve çevreyi koruyacak şekilde yönetmek için çalışanlara ve acil durum müdahale personeline eğitim verecektir. Eğitim siyanür kullanımı ile ilişkili tehlikeleri; ÖMAŞ prosedürlerini ve sistemlerini ve siyanüre maruz kalma ve siyanürün çevreye salınımı durumunda nasıl müdahale edileceğini içerecektir.

Su İzleme Programı

- ÖMAŞ yerel su kaynakları için herhangi bir kirletme riskini nasıl kontrol edeceğini açıklayan bir dizi Yönetim Planına sahiptir ve ÖMAŞ yüklenicilerinin bu taahhütleri kendi çalışma uygulamaları içine dâhil etmelerini sağlayacaktır.

4.6 Proje Hava Kalitesini Nasıl Etkileyecektir?

Toz

Tozun aşağıdaki durumlardan kaynaklanma olasılığı vardır:

- Ulaşım yolunun tamamlanmasından önce maden sahasına erişmek için yakındaki yerleşimlerden gelen yolları kullanan araçlar nedeniyle,

- Ulaşım yolu, su temini boru hattı ve enerji hattının inşa edilmesi için inşaat yapılacak faaliyetleri nedeniyle,
- Açık ocaklardaki patlatma de dâhil olmak üzere maden sahasında yürütülecek inşaat ve işletme faaliyetleri nedeniyle,

Araç ve makine kullanımı da egzoz emisyonları nedeniyle kirliliğe neden olacaktır.

Bilgisayar modellemesi maden ulaşım yolunun inşaatının ve madenin inşaatı ve işletmesinin yakın yerleşimlerde yaşayanlar için hava kalitesini geçici olarak bozabileceğini belirtmiştir. ÖMAŞ ve yüklenicileri bu etkileri yönetmek için stokların kapalı ve tozlu yolların nemli tutulması gibi yöntemleri taahhüt etmişlerdir. Bu yönetim kontrolleri uygulandıktan sonra, herhangi bir önemli etkinin olacağı tahmin edilmemektedir. Taahhütlerin etkili olmasını sağlamak için izleme ve denetleme yapılacaktır.

4.7 Proje Nedeniyle Gürültü ve Titreşim Olacak mıdır?

Ulaşım yolu ve enerji hattının inşaatı

Ulaşım yolunun tamamlanmasından önce maden sahasına giden yolların kullanılması esnasında oluşabilecek gürültü yakın çevrede yaşayan insanları sıkıntıya sokabilecektir. ÖMAŞ yolları ne zaman kullanabileceklerine dair yöredeki muhtarlarla görüşerek ortak bir program yapacaktır.

Yapılan bilgisayar modellemesi en yakın yerleşim birimlerinin ulaşım yolunun inşaatı sırasında oluşacak gürültüden etkilenebileceğini belirtmiştir. ÖMAŞ ve yüklenicileri makinelerini iyi şartlarda tutmayı, gürültü seviyesini izlemeyi ve alınan tüm şikâyetlere yanıt vermeyi taahhüt etmişlerdir.

Enerji hattının yapımı sırasında da en yakın yerleşimlerde yaşayan sakinler için gürültü etkilerinin olması muhtemeldir. İnşaat yüklenicisi direk inşaatları öncesinde yöre sakinlerine bildirimde bulunacaktır. Meydana gelebilecek gürültü etkisinin her direk için 2 gün sürmesi beklenmektedir.

Maden sahasındaki proje faaliyetleri

Madenin inşaatı ve işletmesinden kaynaklanacak potansiyel gürültü modellemesi de yapılmış olup maden sahasına yakın yerleşim alanlarında oluşacak mevcut gürültü seviyesinde önemli değişikliklere neden olacağı düşünülmemektedir.

Patlatma madenin işletme ömrü süresince gündüz saatlerinde düzenli zamanlarda yapılacaktır. Patlatmanın tipi gürültünün iletimini azaltacak şekilde tasarlanacaktır ve modelleme çalışmaları yakın yerleşim alanlarında patlatmadan kaynaklanacak bir titreşim etkisi olmayacağını göstermektedir.

4.8 Toplum Sağlığını ve Güvenliğini Etkileyen Başka Neler Olabilir?

Yol trafiği

Proje alanındaki mevcut yollar genellikle yol kenarı ile evler arasında kalan küçük banketleri ya da mahallelerdeki diğer altyapı tesislerini içeren tali yollardır. Mevcut trafik genel olarak hafif araçları içeren hacmi düşük bir yoğunluktadır. Proje araçları, özellikle inşaat sırasında kullanılacak kamyonlar nedeniyle çalışma alanındaki trafik yükünü artıracaktır. Araç trafiğindeki bu artış kaza oluşma riskini de beraberinde getirebilir.

ÖMAŞ Projenin işletme ve kapatma aşamaları için ulaşım yolunun Yazıbaşı, Gömedi ve Epçe'nin dışından geçmesini tasarlamıştır. ÖMAŞ ayrıca trafiğin artması ile ilgili güvenlik hususlarını ele almak için bir Nakliye Yönetim Planı da geliştirmiştir. Ulaşım yolu sadece proje trafiği için kullanılacaktır ve kavşaklardaki araç hacminin diğer araçlara herhangi bir engel teşkil etmeyeceği öngörülmektedir. Hız limitleri ve işaretler belli ve yaygın olarak kullanılan geçiş noktalarında sürücülerini uyarmak için kullanılacaktır. Ulaşım yolunda güvenlik kapıları olmayacaktır, ancak yolun sadece maden araçlarına ait özel bir yol olduğunu belirten işaretler olacaktır. Mera kullanıcıları ile yapılan istişarelere dayanarak, hayvan yetiştiricileri için belirlenen geçiş noktaları olacaktır; sürücüler güvenli sürüş teknikleri konusunda

eğitilecek ve yolda hız limitlerine uyma zorunluluğu uygulamaya koyulacaktır. Yöre sakinlerine yol güvenliği bilinçlendirme eğitimi verilecek ve bu eğitim çocuklar gibi hassas grupları hedef alacaktır.

Güvenlik

Sahanın güvenliği güvenlik personeli, (güvenlik personelinin devriyeleri dâhil), bir çevre çiti ve bir CCTV (Kapalı Devre Televizyon) sistemi aracılığı ile tanınmış ve saygın bir güvenlik firması tarafından sağlanacaktır. ÖMAŞ güvenlik personelinin atanması öncesinde bir risk değerlendirmesi yapacak ve Türk mevzuatı ve Güvenlik ve İnsan Hakları Hakkında Gönüllülük İlkeleri doğrultusunda bir Güvenlik Yönetim Planı'nı uygulayacaktır. Güvenlik yüklenicisinin performansı ÖMAŞ tarafından sürekli olarak denetlenecektir.

Hastalıklar

Çalışma sahasında bulaşıcı hastalıklarda projeden kaynaklanabilecek artış meydana gelebilir. Bu artış, daha önce belirlenmemiş bir hastalığı olan çalışanların çalışma sahasına gelmesiyle, yaşam koşullarıyla, kötü gıda hijyeniyle veya zaten gezici olan bir nüfus ile gelen diğer sosyal hastalıkları içeren faktörler nedeniyle meydana gelebilir. ÖMAŞ çalışanların ve yüklenicilerin istihdam edilmeden önce ve istihdam edildikten sonra düzenli aralıklarla sağlık taramasından geçirilmesini sağlayacaktır. Ayrıca ÖMAŞ çalışanlarına, alkol kullanımı, kişisel hijyen, gıda hijyeni ve bulaşıcı hastalıklara odaklanarak, sağlıklı yaşam tarzları konularında da farkındalık eğitimleri sağlayacaktır.

4.9 Kültürel Miras Nasıl Korunacaktır?

Yerel alanda ayrıntılı arkeolojik araştırmalar yapılmış ve bu araştırmalar yakınlarda bazı yerel ve ulusal olarak hassas arkeolojik sahalar bulunduğunu göstermiştir.

ÖMAŞ bu sahaları dikkate alarak çit hattını ve enerji nakil hattını arkeolojik alanlardan kaçınacak şekilde tasarlanmasını sağlamıştır.

Kültürel miras üzerinde oluşması beklenen hiçbir etki yoktur, ancak ÖMAŞ madenin inşaatı ve işletilmesi sırasında beklenmeyen bir şekilde yeni arkeolojik özelliklerin keşfedilmesi durumunda uygulanacak mevcut bir prosedüre sahiptir.

4.10 Biyoçeşitlilik Nasıl Korunacaktır?

Maden sahası temizlendiğinde ve üst toprak kaldırıldığında, bitkiler ve hayvanlar kendi yaşam ortamlarını kaybedecektir. Sahada nadir ve nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan beş bitki türü tespit edilmiş olup özellikle bu türlerin biri hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. ÖMAŞ bu bitkilerin varlığını öğrendiğinde geniş bir alana nasıl yayılabileceğini bulmak amacıyla daha fazla araştırmalar yapmış ve farklı mevsimleri içeren bir dizi çalışma yürütmeye başlamıştır. ÖMAŞ mümkün olan en kısa sürede daha fazla araştırma yapacaktır (zamanlama karın eridiği zamana bağlıdır) ve aşağıdaki metotları içeren birkaç yönetim kontrolünü uygulayacaktır:

- Bitkileri sökmek ve saha dışında bir sera içerisinde yetiştirmek.
- Tohumları toplamak ve yeni alanlarda bitkileri ekebilmek için bir tohum bankası oluşturmak ve etkilenen bölgeleri eski haline getirmek.
- İnşaat faaliyetlerinin araştırmalar ve bitki sökülmesine izin vermek için yeterli zaman bırakacak şekilde planlanmasını sağlamak.

ÖMAŞ halihazırda biyoçeşitlilik araştırmaları yapmış olmasına rağmen, örneğin kara kaplumbağa da dahil olmak üzere korunan ve mevcut bitki ve hayvan türlerini belirlemek için inşaat öncesi araştırmalar yapacaktır.

ÖMAŞ bozulmuş alanları, örneğin, arama ve inşaat sırasında bozulan ve Projenin işletilmesi için gerekli olmayan alanları ağaç dikmek suretiyle mümkün olduğu kadar çabuk restore edecek ve eski haline

getirecektir. Proje işletmeden çıkarılırken, ÖMAŞ maden sahasını eski durumuna getirmek için yerel türleri belirleyecek ve kullanacaktır.

ÖMAŞ biyoçeşitliliğin korunması hakkındaki taahhütlerini ve bu taahhütleri uygulayacak süreci özetleyen ayrıntılı bir Biyoçeşitlilik Yönetim Planı ve Biyoçeşitlilik Eylem Planı geliştirmiştir.

4.11 Enerji Nakil Hattı Kuşları Etkileyecek midir?

Enerji hattı güzergâhı göçmen kuşlar tarafından kullanılan önemli bir sulak alan olan Sultan Sazlığı Milli Parkının (belirlenmiş bir Ramsar alanı) kuzey sınırları dışından geçer. Bu alana yeni bir enerji hattının eklenmesi uçuşlar sırasında enerji hattı ile çarpışma ve kuşların elektrik çarpmasına maruz kalma riskini artıracaktır. Sulak alanı kullanan kuşlar için etkileri en aza indirmek ve önlemek amacıyla ÖMAŞ, ÇSED ve Biyoçeşitlilik Yönetim Planı'nda belirtildiği gibi, kuş savarlar ve ek araştırmalar gibi bir takım ayrıntılı önlemler ile Sultan Sazlığı Milli Parkına olan etkileri en aza indirmeyi taahhüt etmektedir.

4.12 Projenin Nasıl Bir Görsel Etkisi Olacaktır?

Madenin görsel etkisini yumuşatmak için yapılan çalışmalardan sonra, maden sahasının Develi Dağları manzarasında Develi-Yahyalı Yolundan (Şekil 10), Epçe-Gümüşören Yolundan (Şekil 11) ve Öksüt'ten (Şekil 12) görünen şekilleriyle değişim yaratacağı düşünülmektedir.

Şekil 11: Develi-Yahyalı Yolundan Manzara Değişimi

Şekil 11: Epçe-Gümüşören Yolundan Manzara Değişimi

Şekil 12: Öksüt'ten Manzara Değişimi

Enerji hattı hâlihazırda birkaç mevcut enerji hattının bulunduğu bir alanda inşa edilecektir, bu nedenle görüntü zaten etkilenmiştir. Buna rağmen yeni enerji hattının varlığı ile Tombak, Zile ve Sindelhöyük'ten bakıldığında görüntünün değişebileceği düşünülmektedir.

5. Çevresel ve Sosyal Yönetim

5.1 ÖMAŞ Çevresel ve Sosyal Taahhütlerini Nasıl Yönetecektir?

ÖMAŞ Çevresel ve Sosyal Yönetim Sisteminin bir parçasını oluşturan birtakım Çevresel ve Sosyal Yönetim Planlarına sahiptir. Yönetim Planları ÖMAŞ'ın çevresel ve sosyal risklerin yönetildiğinden ve belirlenen yönetim faaliyetlerinin personel ve yükleniciler tarafından yerine getirildiğinden nasıl emin olacağını açıklamaktadır. Görevlerin tamamlanması gerektiğinde her bir taahhüt için kimin sorumlu olacağı, bu görevlerin nasıl izleneceği ve gözden geçirileceği açıkça anlatılmaktadır.

5.2 ÖMAŞ Kendi Faaliyetlerini Nasıl Denetleyecektir?

ÖMAŞ kendi çevresel ve sosyal yönetim tedbirlerini, mevzuat gerekliliklerini ve taahhütlerini eksiksiz yerine getirdiğini kontrol edebilmek için ayrıntılı bir izleme-denetleme programı geliştirmiş ve uygulamıştır. Ayrıntılı izleme tedbirleri Çevresel ve Sosyal Yönetim Planında sıralanmakta ve neyin izlenmesi gerektiğinin, nasıl izleneceğinin, ne kadar sıklıkla izleneceğinin ve izlemekten kimin sorumlu olacağını açıklamasını içermektedir.

ÖMAŞ ayrıca çevresel ve sosyal yönetim çalışmalarının başarısını izlemek için kullanacağı bir takım ana performans göstergeleri de geliştirmiştir.

ÖMAŞ işletmeden çıkarma çalışmaları da dâhil olmak üzere projenin tüm aşamalarında ve Proje kapatıldıktan sonra çevresel ve sosyal riskleri izlemeye devam edecektir. ÖMAŞ, Türk ÇED'inin bir parçası olarak sahayı çevresel konular kapsamında 30 yıla kadar izleyeceğini taahhüt etmiştir.

5.3 ÖMAŞ Acil Bir Durumda Neler Yapacaktır?

ÖMAŞ madenin ömrü boyunca bir iş güvenliği veya çevre olayı olması durumunda, yerel acil durum hizmeti kuruluşları ile birlikte, ÖMAŞ tarafından takip edilecek süreç ve prosedürleri sağlayan bir Acil Durum Müdahale Planı geliştirmiştir.

5.4 ÖMAŞ Çalışanlarının Sağlığını ve Güvenliğini Nasıl Koruyacaktır?

ÖMAŞ ve yüklenicileri projenin tüm aşamalarında ilgili Türk İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatına, özellikle Türk İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Kanuna (2012 yılı 6331 sayılı Kanun, İSG Kanunu) uyacaklardır. İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri şu anda arama faaliyetleri için uygulanmaktadır ve daha ayrıntılı yönetim sistemleri ve çalışma prosedürleri inşaat ve işletme için geliştirilme aşamasındadır.

5.5 ÖMAŞ Çalışanlarının Adil Muamele Görmesini Nasıl Sağlayacaktır?

ÖMAŞ, kendisi ve yüklenicilerinin, çalışanları için kişisel saygı ve güvenli bir iş yerini teşvik yoluyla temel ilkelere ve çalışanların haklarına saygı duymalarını ve bu gereklilikleri uygulamalarını sağlamak için bir İşgücü Yönetim Planı geliştirmiştir. Bu plan şunları içermektedir:

- adil muamele;
- ayrımcılık yapmamak ve tüm çalışanlar için fırsat eşitliği sağlamak;
- sağlıklı bir çalışan-yönetim ilişkisi oluşturmak, sürdürmek ve iyileştirmek;
- ÖMAŞ'ın bir taraf olduğu toplu sözleşmelere uyumu teşvik etmek,
- ilgili ulusal iş ve istihdam kanunlarına uygunluğu sağlamak;

- çalışanların sağlık ve güvenliğini, özellikle güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarını teşvik ederek korumak; ve
- zorla çalıştırmayı ve çocuk işçiliğinin kullanılmasını önlemek (ILO ve Türk mevzuatında tanımlandığı gibi).

5.6 ÖMAŞ Paydaşlar ile Nasıl İletişim Kuracaktır?

ÖMAŞ tarafından, yöre halkı, yerel yönetimler ve diğer kuruluşları proje planları ve gelişmeler hakkında sürekli olarak bilgilendirmek ve varsa şikâyet ya da geri bildirimleri alabilmek için paydaşlarla düzenli ve devam eden bir iletişimin olmasını sağlamak üzere Paydaş Katılım Planı uygulanmaktadır. Paydaş İletişim Kaydı ile yürütülen tüm irtibat çalışmaları kayıt altına alınmaktadır.

5.7 Paydaşlar Sorularını ve Şikâyetlerini ÖMAŞ'a Nasıl İletebilir?

ÖMAŞ Ekim 2014 tarihi itibari ile uygulamaya koyduğu Şikâyet Prosedürü ile paydaşlarının proje ile ilgili soru ya da şikâyetlerinin olması durumunda bu soru ya da şikâyetlerin şirkete nasıl ulaştırılacağını, projenin bu sorulara nasıl cevap vermesi gerektiğini, şikâyetlerin uygun zaman aralığı içinde nasıl çözüme kavuşturulacağını açıklamıştır.

ÖMAŞ Şikâyet Prosedürü bireyler, gruplar ve topluluklara sahip oldukları herhangi bir endişeyi belirtmek için bir iletişim kanal sağlar.

Herhangi bir şikâyetiniz olması durumunda aşağıda belirtilen yollarla ÖMAŞ'a bildirim yapabilirsiniz;

- Develi'deki ÖMAŞ ofisinde veya Ankara'daki ÖMAŞ ofisinde yüz yüze, yazılı olarak veya telefon ile;
 - ÖMAŞ Develi İrtibat Ofisi:
 - İbrahimağa mah. Cumhuriyet cad. Belediye İş Merkezi Kat:3 No:64 Develi/Kayseri
info@oksutmining.com
- 0530 3995 772
- ÖMAŞ Ankara Ofisi: Turan Güneş Bulv. Hollanda Cad. 3/5, Çankaya/Ankara
 - info@oksutmining.com
- Proje yakınındaki mahallelerde bulunan Öneri Kutuları aracılığı ile;
 - Yükleniciler de dâhil olmak üzere saha personeline sözlü olarak yüz yüze iletebilirsiniz. Bu bildirimleriniz bir geri bildirim formuna kaydedilerek ilgili birimlere iletilecektir.